

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

УПРАВЛІННЯ СКЛАДОВИМИ НАЦІОНАЛЬНОГО БАГАТСТВА

Методичні рекомендації
до виконання самостійної роботи студентів для здобувачів
вищої освіти галузі знань 07 «Управління та адміністрування»
спеціальності 073 «Менеджмент»

Рецензенти:

І. В. Дунаєв – д. держ. упр., професор, професор кафедри економічної політики та менеджменту, ННІ «Інститут державного управління» ХНУ імені В. Н. Каразіна;

О. В. Поступна – д. держ. упр., професор, доцент кафедри менеджменту навчально-науково-виробничого центру Національного університету цивільного захисту України.

*Затверджено до друку рішенням Науково-методичної ради
Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна
(протокол № 6 від 19 березня 2024 року)*

Управління складовими національного багатства : методичні рекомендації до виконання самостійної роботи студентів для здобувачів вищої освіти галузі знань 07 «Управління та адміністрування» спеціальності 073 «Менеджмент» / уклад. Г. О. Дорошенко, В. В. Сичова, О. В. Жадан, Г. І. Заднепровська, Т. О. Самофалова, Ю. Г. Медяник. – Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2024. – 64 с.

Методичні рекомендації складено для здобувачів вищої освіти спеціальності 073 «Управління та адміністрування» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. У методичних рекомендаціях подано навчальні, методичні та довідкові матеріали, необхідні для самостійної роботи, визначено зміст завдань, вимоги щодо оформлення, порядку їхнього представлення та оцінювання.

Методичні рекомендації можуть бути застосовані у навчальному процесі за спеціальностями 73, 281, 051 з дисциплін, тематика яких пов'язана з актуальними проблемами національної економіки, національного багатства, європейської інтеграції.

© Харківський національний університет
імені В. Н. Каразіна, 2024

© Дорошенко Г. О., Сичова В. В.,
Жадан О. В., Заднепровська Г. І.,
Самофалова Т. О., Медяник Ю. Г., уклад., 2024

© Дончик І. М., макет обкладинки, 2024

ЗМІСТ

Вступ	4
Тематика самостійних робіт	6
Розділ 1. Теоретичні основи управління складовими національного багатства	6
Тема 1 Сутність національного багатства і процесу управління ним	6
Тема 2 Плани, прогнози, стратегії розвитку підприємств і територій	8
Тема 3 Методи управління державними і недержавними об'єктами на основі концепту національного капіталу	10
Тема 4 Національний дохід як джерело зростання національного багатства	11
Тема 5 Економічний потенціал підприємств державної і недержавної форми власності як фактор зростання національного багатства	13
Тема 6 Правові основи управління складовими національного багатства	15
Тема 7 Детінізація економіки і її вплив на процеси формування національного багатства	18
Тема 8 Реформи управління і національне багатство	20
Розділ 2. Основи формування і використання складових національного капіталу	22
Тема 9 Людські ресурси і людський капітал	23
Тема 10 Здоров'я нації як особлива складова людського капіталу	25
Тема 11 Соціальний капітал як складова національного багатства	27
Тема 12 Природні ресурси як складова національного багатства	28
Тема 13 Екологічний слід в системі національного багатства	30
Тема 14 Формування системи управління складовими національного багатства на мікро- і макrorівні	32
Тема 15 Громадський моніторинг і ефективність управління	34
Вимоги до виконання творчих робіт	36
Зміст творчих робіт	37
Контроль успішності студентів	40
Орієнтовний перелік тестових питань до складання поточного і підсумкового контролю	41
Рекомендована література	49
Додатки	53

ВСТУП

Методичні рекомендації складено на основі освітньо-професійних програм «Менеджмент організацій» і «Менеджмент бізнес - процесів» за спеціальністю 073 «Менеджмент». Відповідно до навчальної програми, мета викладання навчальної дисципліни «Управління складовими національного багатства» полягає у набутті системних знань про роль і місце менеджменту та публічного управління у процесах формування, використання та відтворення складових національного багатства; набуття навичок моніторингу та громадської участі у процесах управління об'єктами національного багатства громад.

У процесі виконання студентами самостійних робіт закріплюються навички:

- опанування понятійним апаратом менеджменту і публічного управління в процесі формування і відтворення складових національного багатства;
- оцінки ефективності використання національного багатства;
- засвоєння основних регулятивних документів у галузі формування складових національного багатства;
- оволодіння управлінською етикою у взаємодії суб'єктів бізнесу, громадськості і публічної сфери у процесах володіння, користування та розпорядження об'єктами національного багатства;
- усвідомлення відповідальності держави, бізнесу і громадськості у процесі відтворення складових національного багатства;
- застосування інструментів контролю та аналізу звітності і проведення аудиту суб'єктів господарювання та публічної адміністрації в процесі формування, розподілу та використання складових національного багатства.

2023 рік став історичним у русі України до Європейського Союзу, на цьому шляху Україна як держава і людська спільнота має подолати ряд складностей та перешкод у діяльності публічної влади і взаємодії інститутів громадянського суспільства.

Існує високий запит суспільства на високоосвічених, мобільних, соціально-активних спеціалістів сфери менеджменту, здатних забезпечити аналіз і реалізацію державної політики європейської інтеграції на високому професійному рівні і формувати переговорні позиції економічних агентів України з Урядом з метою захисту їх інтересів в умовах європейської інтеграції.

Самостійна робота студента спрямована на формування системного, стратегічного мислення і одночасно пошук практичних інструментів, технологій, які можуть бути застосовані в національній економіці України у просуванні до членства в ЄС.

Самостійна робота включає комплекс варіативних самостійних робіт, підібраних за двома розділами курсу – теоретико-методологічними та прикладними аспектами публічного управління та адміністрування у процесі створення і збереження об'єктів національного багатства. Запропоновано творчі завдання на вибір студента за двома тематичними напрямками «Глобальні тренди в розвитку національної економіки і публічної адміністрації до 2030 року» та «Стратегія розвитку європейського міста» з етальним алгоритмом виконання.

ТЕМАТИКА САМОСТІЙНИХ РОБІТ

Розділ 1.

Теоретичні основи управління складовими національного багатства

Тема 1. Сутність національного багатства і процесу управління ним

Зміст: Конституція України і національне багатство, поняття національного багатства.

Складові національного багатства. Багатство народів у класичній економічній теорії.

Національна економіка і національне багатство.

Поняття індексу людського розвитку, індексу щастя, індексу сприйняття корупції.

Поняття управління, менеджменту, публічного управління, державних і недержавних інститутів.

Доринковий період формування складових національного багатства в Україні.

Мета курсу. Предмет, об'єкт курсу.

Поняття:

Національне багатство в різноманітні визначень	- макроекономічний показник, який представляє в грошовому вираженні сукупність активів, створених і накопичених суспільством; - фізичний капітал, природний капітал, людський капітал, фінансовий капітал; - це сукупна вартість всіх економічних активів (нефінансових і фінансових) в ринкових цінах, що знаходяться на ту чи іншу дату у власності резидентів даної країни, за вирахуванням їх фінансових зобов'язань як резидентам, так і нерезидентам; - частина сукупного національного потенціалу
Національне багатство включає	невідтворюваний елемент – сукупність ресурсів, які не можуть бути відтворені і є вичерпаними, наприклад <i>корисні копалини, пам'ятки культури і мистецтва</i>; відтворюваний елемент – сукупність ресурсів, обсяг яких може бути збільшений у процесі господарської діяльності, <i>наприклад невиробничі і виробничі активи</i>; нематеріальний елемент – ресурси, які не мають речового прояву, наприклад, інтелектуальний потенціал країни, якість життя населення, науково-технічний потенціал; обсягу майнових зобов'язань перед іншими країнами
Маркери національного багатства	область цілей державного управління – дохід на душу населення, тривалість життя, соціальні стандарти, зайнятість, стан довкілля, народжуваність, міграція тощо – показники, що супроводжують процес державного управління, мають економічну природу

Самостійна робота № 1

Перерахуйте і опишіть якомога більше складових національного багатства за варіантами: фінансові ресурси, нефінансові ресурси, матеріальні, нематеріальні ресурси у складі національного багатства.

Самостійна робота № 2

Оберіть один з маркерів національного багатства:

- 1) дохід на душу населення;
- 2) тривалість життя;
- 3) народжуваність;
- 4) міграція.

Складіть коротку доповідь по обраному маркеру за планом:

1. Явище в динаміці за кілька років.
2. У порівнянні з іншими країнами.
3. Чинники, які впливають на динаміку явища.

4. Висновки: як цей маркер і його динаміка впливає на обсяг національного багатства.

Самостійна робота № 3

Створіть за допомогою геральдичних символів особистий герб, розділивши площу щита на 4 частини за смисловими блоками. Зробіть самопрезентацію.

1. Ваш особистий досвід.
2. Таланти, улюблені справи.
3. Досягнення, те, чим пишаєтеся.
4. Ваші найамбіційніші цілі.

Самостійна робота № 4

Здійсніть порівняльний аналіз рейтингів топ 5 країн за ряд років; зробити доповідь, презентацію за індексом щастя. Порівняйте з Україною (додаток А). Для презентації скористайтесь посиланням:

Індекс людського щастя – показник реалізації людського потенціалу
http://base.dnsgb.com.ua/files/journal/Aktualni-problemy-ekonomiky/Akt-prob-ekonomiky-2009-7/Akt-prob-ekonomiky-2009-7_201-207.pdf

Самостійна робота № 5

Проаналізуйте сутність суспільних наук за таблицею. Виокремте, сформулюйте і запишіть, до якої саме науки і в якій її частині більше відноситься предмет дисципліни «Управління складовими національного багатства».

Наука	Зміст науки (за Вікіпедією)	Ключові слова у визначенні предмета науки
Економіка	комплекс <u>суспільних наукових дисциплін</u> про <u>господарство</u> , а саме – про організацію та <u>управління</u> матеріальним <u>виробництвом</u> , ефективне використання <u>ресурсів</u> , <u>розподіл</u> , <u>обмін</u> , <u>збут</u> і <u>споживання товарів та послуг</u>	господарство, використання ресурсів
Соціологія	<u>наука</u> про умови та процеси у суспільстві, а також їх дослідження. Соціологія постала з епохи <u>Просвітництва</u> як системно-критична наука <u>соціального</u> і зайняла проміжне місце між <u>природничими та гуманітарними науками</u>	суспільство
Політологія	соціально-гуманітарна <u>наука</u> про <u>політику</u> , її <u>роль</u> і <u>функції</u> в житті <u>суспільства</u> , зокрема про її <u>теорію</u> ; функції <u>політичної системи</u> та <u>влади</u> ; функції і характер <u>держави</u> ; <u>сутність</u> , <u>форми та методи</u> діяльності <u>суб'єктів політики</u> та <u>закономірності</u> і <u>випадковості</u> <u>розвитку політичного процесу</u> ; про <u>проблеми глобальної політики</u> , зокрема <u>міжнародних відносин</u>	суб'єкти політики, функції і характер держави та політичної влади
Юриспруденція	комплексна суспільна <u>наука</u> , система знань про об'єктивні <u>закономірності (необхідності)</u> і <u>випадковості</u> виникнення, розвитку і функціонування права і держави в їх структурній єдності, їхнє місце і роль у суспільному житті	право і держава у їх структурній єдності
Державне управління	комплексна суспільна наука про державу і її функції, система знань про необхідність і <u>закономірність</u> виникнення, формування та розвитку її інститутів, їх місце, роль і ефективність у житті суспільства	держава в єдності її інститутів і проявів її діяльності

Тема 2. Плани, прогнози, стратегії розвитку підприємств і територій

Зміст: Цілепокладання в управлінні. Форма і зміст відносин у публічному управлінні.

Поняття плану, прогнозу, стратегії. Поняття стратегічного управління. Поняття управління проектами.

Ресурсне забезпечення стратегій.

Практика формування стратегій розвитку підприємств і територій. Суб'єкти та об'єкти в суспільних науках. Суб'єкти і об'єкти управління.

Поняття:

Цілі	- «ідеальний, наперед визначений результат людської діяльності, спрямованої на перетворення дійсності відповідно до усвідомленої людиною потреби»
Державне управління	є управлінням процесом узгодження інтересів суб'єктів соціальної системи, досягнення консенсусу у суспільному дискурсі і сполучений цілеспрямований рух для досягнення мети публічної політики

Механізм державного управління	- спосіб розв'язання протиріч в соціальній системі; - є формою реалізації функцій держави та має в якості суб'єкта органи державного управління
Прогноз	- спеціальне <u>наукове дослідження</u> конкретних <u>перспектив розвитку</u> якого-небудь <u>явища</u>
<u>План</u>	- заздалегідь чітко визначена послідовність здійснення програми на конкретний період із зазначенням її <u>мети, змісту, обсягу, методів, засобів і строків виконання</u>
Стратегія відповідає на чотири питання:	де ми зараз, куди ми хочемо прийти, як ми туди будемо йти, як ми будемо перевіряти по дорозі, чи туди ми йдемо
Економічна стратегія держави	- реалізується через довгостроковий, обраний державою курс економічної політики і розрахована на вирішення масштабних соціально-економічних проблем, забезпечення економічної безпеки держави, збереження національного багатства, примноження економічного потенціалу, підвищення якості життя людей
Економічна тактика	- сукупність найближчих цілей, завдань, засобів і способів їх досягнення для реалізації стратегічного курсу економічної політики в конкретних умовах, що складаються в поточному періоді розвитку народного господарства

Самостійна робота № 1

Побудуйте на підставі особистого герба особисту стратегію розвитку за 12 кроків, опишіть. Скористайтесь посиланням: Брайан Трейсі: «Досягнення цілей за 12 етапів» за книгою «Досягнення максимуму» <https://youtu.be/77zydLbrkFA?si=nwT3UyYiU-FyvpX4>

Які поради письменника Даріуса Фору можна врахувати при складанні особистої стратегії? Скористайтесь посиланням: <https://nv.ua/ukr/style/blogs/pomilki-molodosti-10-rechej-jaki-potribno-zrozumiti-pislja-20-rokiv-amerikanskij-pismennik-darius-foru-2503307.html#>

Самостійна робота № 2

На прикладі управління промисловістю порівняйте політику і стратегію. Знайдіть відмінності. Прокоментуйте значення політики і стратегії в державному управлінні. Складіть коротку доповідь. Скористайтесь джерелом за посиланням:

Політика vs Стратегія – в чому різниця і чому це важливо <https://www.industry4ukraine.net/publications/polityka-vs-strategiya-v-chomu-riznyczya-i-chomu-cze-vazhlyvo/>

Самостійна робота № 3

Ознайомтесь з логікою розрахунку ВВП за паритетом купівельної спроможності. Розгляньте світовий рейтинг країн за ВВП за паритетом купівельної спроможності. Узагальніть інформацію і зробіть висновки про місце України в цьому рейтингу.

Тема 3. Методи управління державними і недержавними об'єктами на основі концепту національного капіталу

Зміст: Поняття методу і методології в управлінні. Види методів управління. Методологія публічного управління на основі концепту національного капіталу.

Точки зростання в розвитку територій. Інновації як ресурс нелінійного збільшення ефективності. Діалектика і синергетика в управлінні, поняття синергетичного ефекту.

Поняття капіталізації підприємств.

Поняття:

Метод	- засіб досягнення мети; - обов'язково виходить за межі системи і веде до змін застарілої системи знань, до створення нової якості системи
Цілепокладання	- виокремлення цілей у практичній діяльності, їх ранжування за пріоритетами, якими надалі визначається пропонований набір способів практичної діяльності
Методологія	- сукупність методів певної науки; наука про метод і його дієздатність, залежить від того, як повно і точно в правилах методу відображені закономірності явища чи процесу
Капіталізація	- процес перетворення засобів (частини чистого прибутку, дивідендів або всього прибутку) на додатковий капітал, додаткові фактори виробництва (як засоби праці, предмети праці, робочу силу тощо), в результаті чого досягається збільшення розміру власного капіталу
Законо- мірність	- відображає стан речей, що об'єктивно існує в реальному світі (закономірності взаємодії небесних тіл, хімічних речовин, соціальних спільнот). Їх пізнання та узагальнення є підставою для формулювання законів як обов'язкової складової будь-якої наукової теорії
Принципи	- набір правил, додержання яких у суспільному житті допомагає реалізувати закони, відображують закономірності
Синергетичний ефект, організаційна синергія	- додатковий результат, отриманий від тісної злагодженої взаємодії окремих елементів системи, відмінний від арифметичної суми економічного і соціального ефектів

Самостійна робота № 1

Дослідіть зміст статті, сформулюйте своє ставлення, зробіть коротку доповідь, презентацію. Скористайтесь посиланням: Чому важлива реформа державних підприємств?

<https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwjv-eWGlrlAhWYhv0HHfaPBXYQFnoECAYQAAQ&url=https%3A%2F%2Fwww.pravda.com.ua%2Fcolumns%2F2021%2F05%2F12%2F7293243%2F&usg=AOvVaw03m4RHN8GWNM4lhRcTJZhq>

Самостійна робота № 2

Підготуйте есе, обсяг від 3 до 5 сторінок друкованого тексту з посиланнями на джерела і обов'язковим цитуванням на тему: «5 принципів

відмінностей державного управління і управління приватним бізнесом (підприємством)».

Самостійна робота № 3

Теоретична побудова «політологічний ромб».

Модернізуйте «політологічний ромб» у контексті управління складовими національного багатства на основі джерела «Публічна політика в контексті українських реалій» О. Рудакевич за посиланням: https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwi9uayJluP7AhWDxIsKHSMjCCcQFnoECBAQAQ&url=https%3A%2F%2Fipiend.gov.ua%2Fwp-content%2Fuploads%2F2018%2F07%2Frudakevych_publiczna.pdf&usg=AOvVaw2RExBaOTqx1FzZSm8XXKeY.

Дослідіть, зобразьте і модернізуйте (доповніть) модель політичної влади у формі «політологічний ромб». Поясніть політологічний ромб з точки зору публічного управління та адміністрування, якщо:

1. «Дві його протилежні вершини (кути) символізують суб'єкт «S» та об'єкт «O» влади»;
2. інші кути – ресурси суспільства «R», що розподіляються владою;
3. інструментальні форми взаємодії суб'єкта та об'єкта влади – «I»;
4. у центрі ромба, на перетині діагоналей – «K», яка символізує цінності і традиції **домінуючої в суспільстві культури**.

У політологічному ромбі основні владні відносини представлені такими вимірами чи опозиціями: «панування–підкорення», «управління–тиск», «контроль–вплив».

Тема 4. Національний дохід як джерело зростання національного багатства

Зміст: Джерела і процес створення національного доходу. Фактори зростання національного доходу. Розподіл та перерозподіл національного доходу.

Природа особистого доходу та доходу підприємця. Формування доходів державного бюджету.

Національний дохід країн світу і його природа. Система національних рахунків.

Поняття:

Національний дохід	- заново створена вартість; включає вартість необхідного продукту всіх зайнятих у суспільному виробництві (наймані робітники отримують свою частку національного доходу у вигляді заробітної плати) і вартість додаткового продукту (прибуток, а для банкірів і землевласників, відповідно, відсотка і ренти)
Статистичний підхід до структури національного багатства	Нефінансові активи – об'єкти у володінні суб'єктів господарювання, приносять їм реальні або потенційні вигоди. Фінансові активи включають: монетарне золото, спеціальні права запозичення, готівкові гроші (валюту), депозити, цінні папери (крім акцій), позички, акції, страхові технічні резерви, інші рахунки дебіторів і кредиторів

Оподаткування	- процес збирання податків від фізичних чи юридичних осіб державою або іншими публічними органами. Це один з основних інструментів фінансування держави, який дозволяє забезпечити необхідні ресурси для функціонування уряду та виконання його завдань. Процес оподаткування регулюється законодавством кожної країни
Бюджет	план формування та використання фінансових ресурсів для забезпечення завдань і функцій, які здійснюють органи державної влади та органи місцевого самоврядування впродовж бюджетного періоду
Бюджетний процес	містить такі стадії: а) складання проектів бюджетів; б) розгляд і прийняття закону про Державний бюджет України, рішень про місцеві бюджети; в) виконання бюджету, в тому числі в разі необхідності внесення змін до закону про Державний бюджет України, рішень про місцеві бюджети; г) підготовка та розгляд звіту про виконання бюджету і ухвалення рішення щодо нього

Самостійна робота № 1

Проаналізуйте статтю за посиланням, підготуйте коротку доповідь або презентацію.

30 років Незалежності України, як змінювалися ВВП та показники бюджету

<https://www.slovoidilo.ua/2021/08/24/infografika/ekonomika/30-rokiv-nezalezhnosti-yak-zminyuvalysya-vvp-ta-pokaznyky-derzhbyudzhetu>

Самостійна робота № 2

Дискусійний майданчик.

Оберіть питання, занотуйте основні тези, приготуйтеся до дискусії.

1. Дайте визначення національного доходу як економічної категорії.
2. Які чинники впливають на зростання національного доходу?
3. Яке призначення фонду нагромадження?
4. На що спрямований фонд споживання?
5. За допомогою яких інструментів здійснюється розподіл та перерозподіл національного продукту?
6. Чим відрізняється національний дохід і національний продукт?
7. Якими інструментами національний дохід перетворюється на національний капітал?
8. Якою є частка національного доходу для фізичної особи – підприємця, найманого працівника, власника бізнесу – інвестора?
9. Які чинники впливають на збільшення нагромадження національного доходу?

Самостійна робота № 3

Дослідіть явище децентралізації

Подивіться відео про децентралізацію в Україні у контексті ефективності управління складовими національного багатства в об'єднаних територіальних громадах. Зробіть висновки. Підготуйте коротку доповідь.

Досвід Байковецької громади

https://www.youtube.com/watch?v=8UUBW_BrAvw&pp=ygUf0YPQutGA0LDQuNC90LXRgCDQs9GA0L7QvNCw0LTQsA%3D%3D

Тячівська громада.

https://www.youtube.com/watch?v=8UUBW_BrAvw&pp=ygUf0YPQutGA0LDQuNC90LXRgCDQs9GA0L7QvNCw0LTQsA%3D%3D

Громада Веселе

<https://www.youtube.com/watch?v=M6InxFCjqbU&pp=ygUf0YPQutGA0LDQuNC90LXRgCDQs9GA0L7QvNCw0LTQsA%3D%3D>

Загибла внаслідок повномасштабного вторгнення росії Трускавецька громада Сумської області на сайті [ukraїner](http://ukraїner.com).

Окупована агресором Троїцька громада Донецької області на сайті [ukraїner](http://ukraїner.com).

Іванківська громада під чоботом агресора

<https://www.youtube.com/watch?v=R4CxqgbwKZQ&pp=ygUf0YPQutGA0LDQuNC90LXRgCDQs9GA0L7QvNCw0LTQsA%3D%3D>

Тема 5. Економічний потенціал підприємств державної і недержавної форми власності як фактор зростання національного багатства

Зміст: Поняття активів і пасивів підприємств. Звітність за Ф-1. Поняття прибутку і доходу підприємства. Основні і оборотні фонди підприємств. Власний капітал підприємств.

Основні показники ефективності використання активів і капіталу. Поняття ефективності і результативності.

Управління активами державних підприємств.

Поняття державного багатства народів. Практики управління активами державних підприємств в розвинених країнах. Переваги і недоліки державної власності на засоби виробництва.

Побудова стратегій розвитку підприємств державної форми власності. Приватизація.

Поняття:

Ресурс	- природний, матеріальний чи людський фактор, який можна використовувати для виробництва товарів чи надання послуг
Потенціал	- можливість використання ресурсу для досягнення конкретних цілей або вирішення завдань. Він вказує на ступінь, до якого ресурс може бути використаний ефективно
Актив в економічній науці і практиці	- усе, чим володіє <u>підприємство</u> (готівка, дебіторська заборгованість, обладнання та <u>майно підприємства</u>) і що використовує для досягнення економічних цілей

Пасив в економічній науці і господарській практиці	- пасив – це капітал, власність відповідної фізичної або юридичної особи на активи – майно і об’єкти (ресурси), які є на підприємстві, які контролюються підприємством в результаті попередніх (минулих) подій, та використання яких, як очікується, призведе до збільшення капіталу; - актив і пасив – базові категорії фінансової звітності підприємства; структура пасиву і його динаміка – категорія ефективності використання ресурсів підприємства
Державне підприємство	- організація, яка повністю або частково належить державі, створюється для виконання державою закріплених за нею функцій, надання громадянам державних послуг чи доступу до суспільних благ
Суспільні блага	освіта, охорона здоров’я, безпека, інфраструктура, соціальна допомога, культура, екологічна безпека
Приватна власність	- одна з <u>форм власності</u> , яку розуміють як абсолютне, захищене <u>законом</u> <u>право фізичної або юридичної особи</u> чи групи осіб на об’єкт власності: <u>продукти праці, засоби виробництва, гроші та цінні папери</u> , інше рухоме та нерухоме майно тощо. Приватна власність на засоби виробництва є однією із основоположних факторів переходу країни до <u>ринкової економіки</u>
Ефективність	- у бізнесі: відношення корисного ефекту (результату) до витрат на його одержання; - у державному управлінні – здатність владних структур та органів досягати максимальних результатів у поставлених цілях з використанням наявних ресурсів (максимальний результат при наявних ресурсах)
Результативність	<i>порівняння фактичних результатів з планованими чи очікуваними;</i> у бізнесі – вимірювання фінансових показників: як прибуток, оборот, ринкова доля; у державному секторі: вимірюється через соціальні, економічні чи інші показники, які відображають вплив діяльності держави на суспільство

Самостійна робота № 1

Розрахункове завдання

Ознайомтесь з текстом за посиланням <https://buklib.net/books/29158/>

Проведіть розрахунок ефективності використання ресурсів підприємств за таблицею 1. Зробіть описання розрахованих показників.

Оцінка наявності та ефективності
використання ресурсів ПАТ «Полісся»

Показники	Звітні періоди, роки	
	минулий	звітний
1. Валова продукція в порівняльних цінах (за цінами продажу), тис. грн	7971	8361
2. Трудові ресурси:		
а) чисельність, чол.;	391	393
б) оплата праці з нарахуваннями, тис. грн	1697	1745
3. Матеріальні витрати, тис. грн.	5222	5435
4. Середньорічна вартість основних виробничих засобів, тис. грн	7436	7917
5. Середньорічна вартість оборотних активів в товарно-матеріальних цінностях, тис. грн.	1600	1624
6. Використання трудових ресурсів:		
а) продуктивність праці, грн (п.1 : п.2а)	20385	21276
б) виробіток на 1 грн оплати праці, грн (п.1:п.2б)	4,70	4,91
7. Матеріаловіддача, грн (п.1 : п.3)	1,53	1,54
8. Фондовіддача, грн (п.1 : п.4)	1,07	1,06
9. Коефіцієнт оборотності оборотних активів (п.1 : п.5)	4,98	5,15

Самостійна робота № 2

Чи погоджуєтесь ви з Пйотром Кульпою, що в Україні функціонує система державного управління, яка гарантує споживання Україною всіх криз? Подивіться відео за посиланням:

<https://youtu.be/OSgMw4oODeA> Сформулюйте своє бачення про систему державного управління в Україні.

Визначіться із шляхами удосконалення механізмів забезпечення відповідальності суб'єктів державного управління за прийняті і реалізовані рішення. Підготуйте коротку доповідь.

Тема 6. Правові основи управління складовими національного багатства

Зміст: Роль інституту законодавства у формуванні і використанні національного багатства. Значення адаптації норм права до вимог ЄС. Проблеми інституційного забезпечення управління об'єктами національного багатства.

Роль держави, бізнесу, суспільства, територіальної спільноти в процесі реалізації права володіння, користування, розпорядження об'єктами національного багатства.

Юридична, політична, соціальна відповідальність, їх відмінності у сфері управління національним багатством.

Поняття:

Розділ шостий Декларації про державний суверенітет	«...народ України має виключне право на володіння, користування і розпорядження національним багатством України. Земля, її надра, повітряний простір, водні та інші природні ресурси, які знаходяться в межах території Української РСР, природні ресурси її континентального шельфу та виключної (морської) економічної зони, весь економічний і науково-технічний потенціал, що створений на території України, є власністю її народу, матеріальною основою суверенітету Республіки і використовується з метою забезпечення матеріальних і духовних потреб її громадян» (16 липня 1990 року)
Конституція України, прий- нята у 1996 році у статті 13	«земля, її надра, атмосферне повітря, водні та інші природні ресурси, які знаходяться в межах території України, природні ресурси її континентального шельфу, виключної (морської) економічної зони є об'єктами права власності Українського народу»
Організаційна функція Публічного менеджменту включає	нормотворчу діяльність, тобто створення правової основи здійснення господарської діяльності та організаційних структур публічної адміністрації, які будуть забезпечувати реалізацію цих норм. До такої основи можна віднести Конституцію України, Господарський кодекс України, закони «Про засади внутрішньої та зовнішньої політики», «Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України», про Державний бюджет на певний рік та інші закони та підзаконні акти
Закон України «Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України» https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1602-14#Text	Основними формами державного планування господарської діяльності є Державна програма економічного та соціального розвитку України, Державний бюджет України, а також інші державні програми з питань економічного і соціального розвитку, порядок розробки, завдання та реалізація яких визначаються законом про державні програми. Активну участь у розробці та реалізації програм економічного розвитку беруть також місцеві органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування відповідно, які відповідно до статей 116, 138 та 143 Конституції України розробляють і затверджують програми соціально-економічного та культурного розвитку відповідних адміністративно-територіальних одиниць і здійснюють планування економічного та соціального розвитку цих територій
Контрольна функція Закону України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності»	представляє «...правові та організаційні засади, основні принципи і порядок здійснення державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності, повноваження органів державного нагляду (контролю), їх посадових осіб і права, обов'язки та відповідальність суб'єктів господарювання під час здійснення державного нагляду (контролю)...» Крім цього, контроль може здійснюватись за виконанням дохідної та видаткової частини бюджету, розвитком зовнішньоекономічних зв'язків, контроль за суб'єктами владних повноважень при реалізації ними заходів державного регулювання тощо. У статті 2 цього закону визначається перелік галузей, на які дія цього Закону не поширюється https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/877-16#Text

Самостійна робота № 1

Поясніть сутність і значення єдиного податку для підприємництва.

Дослідіть групи платників єдиного податку для Підприємців

<https://youtu.be/iBPjOeThtdY>

Зробіть коротку доповідь.

Самостійна робота № 2

Розрахункове завдання за таблицею 2.

Таблиця 2

Виконання плану надходжень
по місцевих податках і зборах, тис. грн

Код бюджетної класифікації	Затверджено по бюджету	Виконано по бюджету
16010000	735,2	721,8
16010100	15,7	24,4
16010200	395	337,9
16014000	2,2	3,3
16010500	201	213,6
16010600	0,7	1,0
16010700	4,6	3,7
16011100	-	48
16011500	116	89,9
Всього		

1. Визначити загальну суму надходжень податків та % виконання до плану надходжень.

2. Проаналізувати виконання плану надходжень за кодами бюджетної класифікації.

3. Підготувати пояснювальну записку про стан виконання плану надходжень.

Довідково:

1. Для визначення % виконання до плану надходжень необхідно суму податку по кожному коду бюджетної класифікації, яка надійшла до бюджету (стовпець «Виконано по бюджету») поділити на суму податку, яка мала надійти (стовпець «Затверджено по бюджету»), і помножити на 100%: - по коду 16010000 - $98\% = (721,8:735,2)*100\%$, аналогічно робимо по всіх кодах бюджетної класифікації за даними табл.

2. Пояснювальну записку студенти мають підготувати у вигляді текстового опису кожного коду бюджетної класифікації, % виконання плану надходжень по кожному коду. В кінці записки проаналізувати, який податок займає найбільшу питому вагу в загальній сумі, а який – найменшу.

Самостійна робота № 3

Розрахункове завдання. Дослідити структуру дохідної і видаткової (за функціональною класифікацією) частин державного бюджету за період 2020–2023 рр. на сайті КМУ за посиланнями. Складіть таблицю, скориставшись даними:

<https://index.minfin.com.ua/ua/finance/budget/gov/income/>

<https://index.minfin.com.ua/ua/finance/budget/gov/expense/>

Самостійна робота № 4

Визначити та описати, за якими кодами економічної класифікації розпорядником бюджетних коштів здійснено наступні видатки:

1. Виплачено заробітну плату викладачам університету.
2. Придбано медикаменти.
3. Оплачено за електропостачання.
4. Оплачено за придбання кави, чаю та печива для студентської їдальні.
5. Проведено попередню оплату за водопостачання і водовідведення.
6. Виплачено студентам стипендію.
7. Проведено капітальний ремонт приміщення.
8. Придбано житлові приміщення.
9. Придбано земельну ділянку.

Самостійна робота № 5

Підготуйте есе, обсяг від 3 до 5 сторінок друкованого тексту з посиланнями на джерела і обов'язковим цитуванням на тему: «Поняття складових національного багатства, підходи до його класифікації, правовий статус об'єктів національного багатства відповідно до Конституції України».

Тема 7. Детінізація економіки і її вплив на процеси формування національного багатства

Зміст: Тіньова економіка і корупція як явища суспільного життя. Структура тіньової сфери.

Індекс сприйняття корупції.

Якість публічних інституцій в Україні.

Адаптивність системи публічного управління. Формування структур у публічному управлінні на основі компетенцій.

Управлінська етика. Етика підприємця і публічного службовця. Цінності в управлінні. Корпоративний кодекс.

Поняття:

Чинники тінізації	високі податки і обов'язкові платежі, складні процедури реєстрації, ліцензування бізнесу, низький рівень довіри до державних інституцій, оптимізація витрат бізнесом на тлі політичної і економічної нестабільності, неспроможність політики забезпечити базові інтереси громадян, безробіття, бідність, корупція
-------------------	---

Секретаріат ООН вважає корупційними такі групи дій	1) крадіжки, привласнення, відчуження державного майна посадовцями; 2) неофіційне використання офіційних повноважень для отримання незаконних вигод; 3) суперечності та дисбаланс між виконанням громадських обов'язків і особистими інтересами
Корупція	- явище соціальне, пов'язане з виникненням держави і соціальних класів. Там, де є влада, там є і корупція. Вона існує в усіх країнах світу, незалежно від політичного устрою. Справа лише в тому, як вона виявляється і які наслідки спричиняє у державі (вони можуть бути політичними, економічними, морально-культурними)
Корпоративна етика	- це система моральних принципів, норм моральної поведінки, що регулює вплив на відносини всередині однієї організації і на взаємодію з іншими організаціями; - корпоративна етика державного службовця є результатом усвідомлення ним своєї приналежності до особливої соціально-професійної групи

Самостійна робота № 1

Опишіть алгоритм формування прибутку відповідно до стандарту бухгалтерського обліку № 3 за формою 2 «Звіт про фінансові результати».

2. Звіт про фінансові результати
за 2013 р.

Форма №2-мс
Код за ДКУД 1801007

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	010	80,0	—
Непрямі податки та інші вирахування з доходу	020	(—)	(—)
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) (010 - 020)	030	80,0	—
Інші доходи	040	—	—
Разом чисті доходи (030 + 040)	070	80,0	—
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	080	(35,0)	(—)
Інші витрати	100	(28,2)	(—)
у тому числі:	101	—	—
	102	—	—
Разом витрати (080 + 100)	120	(63,2)	(—)
Фінансовий результат до оподаткування (070 - 120)	130	16,8	—
Податок на прибуток	140	(—)	(—)
Витрати (доходи), які зменшують (збільшують) фінансовий результат після оподаткування	145	—	—
Чистий прибуток (збиток) (130 - 140 - (+) 145)	150	16,8	—

Самостійна робота № 2

Дослідіть функції антикорупційних органів України. Які позитивні і негативні наслідки діяльності антикорупційних органів в Україні: Націо-

нальна рада з питань антикорупційної політики, Національне антикорупційне бюро України, Національне агентство з питань запобігання корупції (НАЗК), Спеціалізована антикорупційна прокуратура (САП), Державне бюро розслідувань (ДБР), Вищий антикорупційний суд. Скористайтесь матеріалами за посиланням:

https://anticorruption-lesson-era.com/structura_antycorupzyunyukh_organyv_ukrayny

Самостійна робота № 3

Як корелює багатство країни (ВВП на душу населення) із рівнем корупції в країні? Схарактеризувати топ 5 найбагатших і топ 5 найбідніших країн за ВВП на душу населення, зважаючи на рівень корупції. Скористайтесь рейтингом сприйняття корупції (Додаток А).

Самостійна робота № 4

Здійснити порівняння видів покарань з відкритих джерел за корупційні злочини в європейських та азійських країнах, у відповідності з веберівською та азійською моделлю бюрократії (Китай, Малайзія, Сингапур, В'єтнам). Підготувати доповідь. Зробити висновки.

Самостійна робота № 5

Дослідіть сутність антикорупційної реформи за текстом за посиланням, схарактеризуйте, виявіть слабкі місця у питаннях відкритості органів влади для громадян, здійснення антикорупційного контролю тощо:

<https://www.kmu.gov.ua/diyalnist/reformi/verhovenstvo-prava-ta-borotba-z-korupciyeyu/borotba-z-korupciyeyu>

Самостійна робота № 6

Дослідіть Постанову Кабінету Міністрів від 11.12.99 р. № 2263 «Про затвердження типового регламенту місцевої державної адміністрації» на предмет інструментів боротьби з корупцією.

За кожним окремим підрозділом спробуйте зробити пропозиції щодо її удосконалення:

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2263-99-%D0%BF>

Тема 8. Реформи управління і національне багатство

Зміст: Поняття реформ. Реформи Людвіга Ерхарда, Івана Міклоша, Лешека Бальцеровича. Їх вплив на якість життя і динаміку національного багатства.

Основні ідеї, цілі та дієвість освітньої, судової та медичної, антикорупційної реформи в Україні. Їх вплив на якість життя.

Глобальні тренди України 2030.

Поняття:

Реформа (лат. reform, фр. Réforme – «перетворюю», «змінюю»)	- реформа соціальна – комплекс заходів, якими вводяться на заміну старих нові суспільні відносини в будь-якій сфері суспільного життя, крім економічної, що призводить до зміни умов діяльності всіх і відповідної фахової групи членів суспільства; - перетворення, зміни, перебудова якої-небудь сторони суспільного життя без застосування революційних методів (збройного захоплення влади, терору та інших видів насильства)
Три основні поняття ефективності державного управління	- «загальна соціальна ефективність державного управління»; - «ефективність організації і функціонування суб'єктів державного управління»; - «ефективність діяльності управлінських органів і посадових осіб»
Конкуренто- спроможність	сукупність установ, політики та факторів, що визначають рівень продуктивності економіки, яка, у свою чергу, встановлює рівень процвітання, якого може досягти економіка
Джеймс Робінсон, автор бестселера «Why Nations Fail»	Інклюзивні політичні і економічні інститути повинні виконувати три завдання: захищати право власності, забезпечувати рівні правила гри, а також сприяти інвестиціям та інноваціям

Самостійна робота 1

Дискусійний майданчик «Реформи в країнах ЄС і в Україні, шлях України до ЄС»

Оберіть джерело, дослідіть, сформулюйте своє ставлення, висновки, підготуйтеся до дискусії, зробивши нотатки.

1. Лешек Бальцерович про недоліки українських реформ і про те, що мусять читати еліти? <http://www.dsnews.ua/economics/baltserovich-v-ukraine-net-takih-problem-kak-v-polshe-v-28042017220000>

2. Іван Міклош Чому Україні (поки) не вдалося? <https://nv.ua/ukr/opinion/miklos/chomu-ukrajini-poki-ne-vdalosja-2490305.html>

3. Про що Людвіг Ерхард міг би розповісти:
https://espresso.tv/article/2015/01/17/pro_scho_lyudvih_erkhard_mih_by_rozpovisty_poroshenku_ta_yacenyuku

4. Реформи Бендукідзе: що вдалося Грузії і не вдалося Україні
<http://finance.bigmir.net/news/economics/51779-Reformy-Bendukidze--chto-udalos--v-Gruzii-i-chto-ne-udalos--v-Ukraine>

5. Білий дім розіслав листа з реформами, які має провести Україна
<https://www.pravda.com.ua/articles/2017/03/31/7139815/>

6. Дві третини українців вважають, що влада погано справляється з реформами <https://www.pravda.com.ua/news/2023/10/26/7425819/>

7. Чи вступить Україна до ЄС у 2030 році?

<https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwjFiLqzhtWCAxV43gIHHYQmCyYQFnoECBIQAQ&url=https%3A%2F%2Fwww.radiosvoboda.org%2Fa%2Fukrayina-chlenstvo-v-yees-2030-rik%2F32675010.html&usg=AOvVaw3he7twviYYzbNA4DoAn0Z0&opi=89978449>

8. Україна – це Європа: що зроблено і що ще слід зробити на шляху до ЄС?

<https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwjFiLqzhtWCAxV43gIHHYQmCyYQFnoECBIQAQ&url=https%3A%2F%2Fwww.radiosvoboda.org%2Fa%2Fukrayina-chlenstvo-v-yees-2030-rik%2F32675010.html&usg=AOvVaw3he7twviYYzbNA4DoAn0Z0&opi=89978449>

Самостійна робота 2

Дослідіть бюджетний механізм за посиланням:

<https://images.app.goo.gl/h8a2eRQWn3KwqAhZ7>

Оберіть найцікавішу зі схем бюджетного механізму, зробіть слайд, поясніть взаємозв'язки в бюджетному механізмі на основі функцій органів управління.

Самостійна робота № 3.

Ознайомтесь зі статтею: «Бумери, міленіали, покоління Z – хто це? Розбираємось у теорії». Дослідіть властивості поколінь і подумайте, які саме їх риси можуть вплинути на формування бажаного майбутнього для України, а які, навпаки, гальмують розвиток. Зробіть коротку доповідь і презентацію

Скористайтесь посиланням:

https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&ved=2ahUKEwjSqcLTuuuCAxWDhv0HHYZcAzgQFnoECBUQAQ&url=https%3A%2F%2Flife.pravda.com.ua%2Fsociety%2F2020%2F02%2F9%2F239843%2F&usg=AOvVaw2ef-mldVav0iw_C7oBSUu7&opi=89978449

Розділ 2.

Основи формування і використання складових національного капіталу

Тема 9. Людські ресурси і людський капітал

Зміст: Поняття людського капіталу, людських ресурсів. Процес формування людського капіталу. Міграція. Явище експорту людського капіталу.

Вартість праці. Звітність підприємства з праці за формами 1-пв, 3-пв.

Поняття добавленої вартості. Праця як джерело добавленої вартості. Вартість праці. Оплата праці, компенсаційний пакет, соціальний пакет, корпоративна соціальна відповідальність бізнесу.

Поняття:

Людський капітал (Human Capital)	в узагальному вигляді його можна розглядати як економічну категорію, яка характеризує сукупність сформованих і розвинутих унаслідок інвестицій продуктивних здібностей, особистих рис і мотивацій індивідів, що перебувають у їх власності, використовуються в економічній діяльності, сприяють зростанню продуктивності праці і завдяки цьому впливають на зростання доходів (заробітків) свого власника та національного доходу
Трудові ресурси	це частина працездатного населення: чоловіки віком від 16 до 65 років та жінки віком від 16 до 60 років
Трудовий потенціал	- це сукупна суспільна здібність до праці, потенційна дієздатність суспільства, його ресурси праці; - головний ресурс підприємства, оскільки саме завдяки людському інтелекту може створюватись нова, конкурентноздатна продукція
Додана вартість (Value Added) (в частині вартості капіталів)	Різниця між вартістю продукції, що випускає бізнес, і вартістю засобів виробництва. Додана вартість – це вартість, яка додається в процесі виробництва товарів до вартості сировини, матеріалів, палива на кожній стадії руху товарів від виробника до споживача. $ДВ = Вр - Впс$, де ДВ – додана вартість, Вр – виручка від реалізації товарів, робіт, послуг, Впс – витрати на придбання сировини
Людський капітал за С. Фішером	«Людський капітал є міра втіленої у людині здатності приносити дохід. Людський капітал включає вроджені здібності і таланти, а також освіту й набуту кваліфікацію»
Індекс людського капіталу	частина Human Capital Project; оцінює майбутній обсяг людського ресурсу (знань, навичок, здоров'я), який народжені сьогодні діти будуть мати на час досягнення 18-річного віку. Індекс включає такі складові, як дитяча смертність, кількість років навчання та його результати

Самостійна робота № 1

Зробіть порівняльний аналіз топ 5 країн за Індексом людського капіталу за період 2010–2020 років. Розгляньте рейтинг України за цей період, подумайте, які економічні чинники, чинники державної політики

можуть вплинути на підвищення рейтингу України. Зробіть коротку презентацію та/або доповідь.

Самостійна робота № 2

Здійсніть розрахунок особистого прожиткового мінімуму.

Відповідно до Закону «Про прожитковий мінімум» від 15 липня 1999 року N 966-XIV [Електронний ресурс] - Режим доступу: // <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/966-14>, для обчислення вартості прожиткового мінімуму застосовується нормативний метод. Вартість прожиткового мінімуму потрібно обчислювати на одну особу і окремо для тих, хто належить до основних демографічних груп населення: дітей віком до шести років; дітей віком від шести до 18 років; працездатних осіб (які не досягли встановленого законом пенсійного віку; осіб, які втратили працездатність (досягли пенсійного віку та непрацездатні особи, визнані інвалідами).

Нормативним методом можна також визначити вартість (оцінки вартості) певного прожиткового мінімуму для сімей із різним складом.

Відповідно до встановлених потреб і норм для їх задоволення, оцінки вартості P (у грошових одиницях) прожиткового мінімуму працездатної особи та особи, яка втратила працездатність, а також дитини віком до 6 років та дитини віком від 6 до 18 років, можуть бути обчислені за відповідною формулою, а саме:

$$P = P_1 + P_2 + P_3 + P_4 + P_5 + P_6 + P_7,$$

де: P_1 – оцінка вартості харчів;

P_2 – оцінка вартості одягу (1/12 витрат на рік);

P_3 – сумарна оцінка вартості житла (житлово-комунальних послуг) на місяць та витрат на побутово-житлові товари та послуги (1/12 витрат на рік);

P_4 – оцінка вартості лікарських послуг, ліків та інших витрат для забезпечення здоров'я (1/12 витрат на рік);

P_5 – оцінка вартості витрат на освітньо-культурні потреби і відпочинок (1/12 витрат на рік);

P_6 – оцінка вартості транспортних витрат;

P_7 – оцінка вартості витрат на зв'язок (телефон, інтернет).

Кожна складова $P_i = 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7$ для обчислення оцінки вартості P заданого прожиткового мінімуму повинна обчислюватися відповідно до встановлених норм і середніх ринкових цін на відповідні продукти харчування, непродовольчі товари та послуги, що входять у ці норми.

Форма розрахунку і нормативні значення продуктів харчування на одну людину містяться в Додатку Г.

Самостійна робота № 3

Підготуйте есе на тему: Роль і завдання бізнесу у процесі відтворення елементів національного багатства – корпоративна соціальна відповідальність і розвиток людського капіталу суб'єктами підприємництва.

Самостійна робота № 4

Скористайтесь дослідженням Центру Разумкова про дослідження людського капіталу. Підготуйте доповідь, презентацію на теми:

1. Людський капітал як складова національного багатства: підходи до його оцінки і динаміка зростання.
2. Стан освіти і науки в Україні як чинників формування людського капіталу.
3. Доходи, заощадження, соціальна допомога у процесі формування людського капіталу.

Скористайтесь посиланням: Розвиток людського капіталу на шляху до якісних реформ:

https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwiaiZiCwdeCAxWuhP0HHeK1BSoQFnoECCwQAQ&url=https%3A%2F%2Frazumkov.org.ua%2Fuploads%2Farticle%2F2018_LUD_KAPITAL.pdf&usg=AOvVaw1zTVZlqxN4S7X90oobhj8C&opi=89978449

Тема 10. Здоров'я нації як особлива складова людського капіталу

Зміст: Управління здоров'ям нації. Соціальна відповідальність бізнесу, держави, особи в охороні здоров'я. Ендоекологія здоров'я.

Суспільне здоров'я. Інвестиції в персонал.

Демографія, основні показники народжуваності, смертності, тривалості життя.

Правові основи регулювання процесу зростання людського капіталу.

Поняття:

Людина – невід'ємна частина Всесвіту	- тому кожна клітина нашого організму чуйно реагує на будь-які зміни стану навколишнього середовища. Біохімічні процеси, що протікають в живих клітинах, з яких складається все живе на нашій планеті, в тому числі і людина, сформувалися дуже давно, мільйони років тому. І всі ці мільйони років еволюція живого світу відбувалася в ідеальних умовах первозданної екологічної чистоти
Клінічна ендоекологія	- наука про хвороби людини, викликані забрудненням внутрішнього середовища організму техногенними отрутами
Місія медичної реформи	- сформувати відчуття відповідальності за своє здоров'я; - профілактика в рази дешевше, ніж лікування
Демографія	В Україні після тривалого періоду підвищення народжуваності (2002–2012 роки), починаючи з 2013 року спостерігається її скорочення. Особливо відчутним воно стало у 2015 році, коли чисельність народжень скоротилася, порівняно з попереднім роком, більше ніж на 54 тисячі осіб (або на 11,6%), а число народжених у розрахунку на 1000 осіб знизилося з 10,8 до 9,6. За даними Держкомстату спостерігається депопуляція – населення України за 10 останніх років скоротилося на 2 257 309 осіб, народжуваність у країні за цей період впала на 40 %.

Самостійна робота № 1

Дискусійний майданчик

Оберіть питання, сформулюйте свою позицію, підготуйтеся до дискусії.

1. Існує капітал здоров'я як складова людського капіталу. Поясніть, яким чином на його збереження може вплинути людина, бізнес, держава?

2. Ознайомтесь з текстом «Клінічна ендоекологія в країні етносу, що вимирає» за посиланням:

https://zn.ua/HEALTH/klinicheskaya_endoekologiya_v_strane_vymirayuschego_etnosa.html Сформулюйте своє ставлення до проблеми.

3. Ознайомитись із природою ендоекології за посиланням:

<https://studfiles.net/preview/6445035/page:3/>

4. Оберіть модель охорони здоров'я будь-якої країни світу, поясніть переваги і недоліки.

5. Знайдіть приклади соціальної відповідальності бізнесу у часи подолання кризи воєн та випробувань. Дайте собі відповідь на запитання: що може український бізнес?

6. Як держави підтримують бізнес під час криз?

Самостійна робота № 2

Оберіть тему і складіть есе.

1 варіант

1. Що ви розумієте під ендоекологією?

2. Чому, на ваш погляд, ендоекологія не отримала потужного розвитку в науці і повсякденній діяльності людей?

3. Як пов'язано формування людського капіталу з ендоекологією?

2 варіант

1. Чи є, на ваш погляд, ендоекологія людини так само необхідною наукою для вивчення у школі, університеті?

2. Що ви розумієте під культурою здорового способу життя?

3. Сформулюйте у 5 пунктах стратегію здорового способу життя.

3 варіант

1. Як пов'язані медицина і ендоекологія?

2. Які основні складові стратегії екологічної поведінки людини?

3. Чи можлива, на ваш погляд, розробка державної (регіональної) стратегії ендоекології людини і, якщо так, що слід до неї включити?

4 варіант

1. Що ви розумієте під культурою здорового способу життя?

2. Чи є, на Ваш погляд, культура здорового способу життя обов'язковою складовою національної культури?

3. Як може вплинути діяльність бізнесу на формування ендоекології людини?

Самостійна робота № 3

Скористайтесь дослідженням Центру Разумкова про дослідження здоров'я нації як особливої складової людського капіталу, розгляньте підходи до його оцінки і динаміку зростання в різних країнах, зробіть узагальнення, сформулюйте висновки. Підготуйте доповідь, презентацію. Скористайтесь посиланням: Розвиток людського капіталу на шляху до якісних реформ: https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwiaiZiCwdeCAxWuhP0HHeK1BSoQFnoECCwQAQ&url=https%3A%2F%2Frazumkov.org.ua%2Fuploads%2Farticle%2F2018_LUD_KAPITAL.pdf&usg=AOvVaw1zTVZIqxN4S7X90oobhj8C&opi=89978449

Тема 11. Соціальний капітал як складова національного багатства

Зміст: Поняття і походження соціального капіталу. Якість соціального капіталу. Позитивний та негативний соціальний капітал. Формування соціального капіталу організації. Чинники формування соціального капіталу. Емоційний інтелект.

Поняття:

Соціальний капітал включає	довіру, міцні зв'язки, сімейні цінності («тепло спілкування», альтруїзм, прихильність нормам моралі)
Концепція соціального капіталу П. Бурдьйо	«сукупність реальних або потенційних ресурсів, пов'язаних з володінням стійкою мережею ... більш-менш інституціоналізованих відносин взаємного знайомства і визнання»
Соціальний капітал за Ф. Фукуямою	«набір цінностей і норм, які поділяються членами групи і які роблять можливим співробітництво всередині цієї групи»
Основні складові людського капіталу:	- інтелектуальний капітал (освітній, науковий, інноваційний компонент); - капітал підготовки на виробництві – кваліфікація, компетенції, виробничі навички та досвід; - капітал здоров'я; - капітал мобільності (міграції); - капітал підприємницької діяльності (конкурентоспроможності); - інші види, що розробляються у розширювальній трактовці: «соціальний, творчий, капітал культури»
Складові моделі соціального інтелекту за книгою Деніела Голдмана « <i>Emotional Intelligence</i> »	1. Самопізнання – здатність ідентифікувати свої емоції, свою мотивацію при прийнятті рішень, дізнаватися свої слабкі і сильні сторони, визначати свої цілі і життєві цінності. 2. Саморегуляція – здатність контролювати свої емоції, стримувати імпульси. 3. Мотивація – здатність прагнути до досягнення мети заради факту її досягнення. 4. Емпатія – здатність враховувати почуття інших людей при прийнятті рішень, а також здатність співпереживати іншим людям. 5. Соціальні навички – здатність вибудовувати відносини з людьми, маніпулювати людьми, підштовхувати їх в бажаному напрямку

Самостійна робота № 1.

Проаналізуйте статтю Сергія Квіта «Публічна сфера України: від хаосу до втрати суб'єктності держави», дослідіть проблеми у функціонуванні українського публічного простору, узагальніть, сформулюйте висновки.
<https://kvit.ukma.edu.ua/2020/01/%D0%BF%D1%83%D0%B1%D0%BB%D1%96%D1%87%D0%BD%D0%B0-%D1%81%D1%84%D0%B5%D1%80%D0%B0-%D1%83%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D0%B8-%D0%B2%D1%96%D0%B4-%D1%85%D0%B0%D0%BE%D1%81%D1%83-%D0%B4%D0%BE-%D0%B2%D1%82/>

Самостійна робота № 2

Дискусійний майданчик.

Оберіть питання, підготуйте коротке повідомлення для дискусії, аргументи.

1. Чому буває позитивний і негативний соціальний капітал?
2. У чому різниця людського і соціального капіталу?
3. Що впливає на економічну ефективність більше: еволюція людини чи революція технологій?
4. Чому соціальний капітал є складовою національного багатства?
5. Чому ділова репутація є однією з форм соціального капіталу?
6. У чому різниця соціального капіталу й емоційного інтелекту?
7. Складіть свою думку щодо впливу емоційного інтелекту менеджера на ефективність і результативність.

Самостійна робота № 3

Скористайтесь дослідженням Центру Разумкова про соціальний капітал як чинник підвищення продуктивності людського капіталу, розгляньте підходи до його оцінки і динаміку зростання в різних країнах, зробіть узагальнення, сформулюйте висновки. Підготуйте доповідь, презентацію. Скористайтесь посиланням: Розвиток людського капіталу на шляху до якісних реформ:

https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwiaiZiCwdeCAxWuhP0HHeK1BS0QFnoECCwQAQ&url=https%3A%2F%2Frazumkov.org.ua%2Fuploads%2Farticle%2F2018_LUD_KAPITAL.pdf&usg=AOvVaw1zTVZlqxN4S7X90oobhj8C&opi=89978449

Тема 12. Природні ресурси як складова національного багатства

Зміст: Роль землі в житті українського народу. Основні правові документи регулювання землекористування. Експлуатація земель сільськогосподарського і несільськогосподарського призначення. Формування ринку землі. Фермерство. Кооперація. Україна і земельне питання. Поняття земельної ренти.

Водні ресурси, надра і повітряний простір.

Регулювання процесів експлуатації водних ресурсів, надр і повітряного простору. Водний кодекс. Природокористування і податки.

Поняття:

Земельна рента	- дохід, який отримують землевласники, реалізуючи власність на землю. Причиною виникнення визнається існування монополії на землю як об'єкт господарювання
Монопольна рента	- виступає у вигляді додаткового доходу, який утворюється внаслідок перевищення ціни товару над його вартістю, коли даний товар вироблений у сприятливих умовах, що дають можливість виробляти рідкісні види продукції й за рахунок цього встановлюють на них монополю високих ціни
Надра	у вузькому розумінні – верхня частина земної кори (в тому числі і під Світовим океаном), що розташована під поверхнею суші та дном водоймищ і простягається до глибин, доступних для геологічного вивчення та освоєння
В Україні надра	є виключною власністю народу України і надаються тільки у користування. Користувачами надр в Україні можуть бути підприємства, установи, організації, громадяни України, а також іноземні юридичні особи та громадяни
Реалізація економічних цілей суспільства виокремлює кілька аксіом	1. Суспільство повинно бути володарем тих ресурсів, на яких заснована життєдіяльність всіх його членів і соціальних утворень. 2. Необхідно погоджувати принцип приватної власності із беззаперечним атрибутом ринкової економіки – свободою та рівністю в обміні товарів для всіх. 3. Матеріальною реалізацією найвищих власницьких прав суспільства на територіально-природні ресурси повинен стати обіг рент від усіх використовуваних ресурсів у суспільні доходи, акумульовані у системі суспільних (державних) фінансів

Самостійна робота № 1

Проаналізуйте відео «Голландія – країна, яка годує всю планету» за посиланням: <https://youtu.be/usHCqtMbnbc>

Зробіть висновки щодо підходів у використанні природних ресурсів. Чому в Україні низька заробітна плата; низькі доходи фермерів; низькі доходи малого бізнесу?

Самостійна робота № 2

Дискусійний майданчик.

Оберіть питання, підготуйте повідомлення і аргументи для дискусії

1. Що таке монопольна рента і чому відбувається деградація українського села?
2. Чому відбувається деградація українського села?
3. Що дає кооперація в аграрно-промисловому комплексі?
4. Як підійти до розподілу земельної ренти між членами суспільства?
5. За допомогою яких інструментів можна побудувати механізм перерозподілу ренти?
6. Як впливає стан конкуренції на розподіл монопольної ренти?
7. Яке відношення мають фінанси до монопольної ренти?

8. Чому у багатих країнах бідні громадяни?

9. Чи справедливе питання: чому у бідних країнах багаті громадяни? Чому?

10. Який актор в суспільних відносинах у першу чергу впливає на формування механізмів використання земельної ренти?

Самостійна робота № 3

Як зберігається і управляється національне багатство країн світу?

Оберіть одну країну, яка для вас цікава, або дослідіть за посиланнями:

Ліхтенштейн <https://youtu.be/GqZyiB9XhvM>

Норвегія <https://youtu.be/3p8pQiOvnXw>

Катар <https://youtu.be/iBPjOeThtdY>

Оман <https://youtu.be/EAFhosqaLLA>

Приблизний план для доповіді і презентації:

1. Площа, населення, природні умови.

2. Корисні копалини, природні багатства.

3. Історичні, культурні, релігійні особливості.

4. Форма державного устрою, особливості процесу державного управління.

5. Висновки про чинники збереження і зростання національного багатства, особливості управління, що цьому сприяють.

Тема 13. Екологічний слід в системі національного багатства

Зміст: Екологія і національне багатство. Екологічне законодавство. Поняття сталого розвитку. Корпоративне громадянство. Глобальний договір.

Екологічна ефективність. Екологічний аудит. Звіти підприємств зі сталого розвитку. Корпоративна соціальна відповідальність підприємств у галузі охорони природи.

Поняття:

Екологічна рента	- особлива частина економічної земельної ренти, що виникає у природоексплуатуючих сферах в результаті застосування більш ефективних техніки і технології, способів організації виробництва, яка повинна бути спрямована на поліпшення якості земель і збереження їх природних властивостей
Сталий розвиток за Г. Дейлі	гармонійний, збалансований, безконфліктний прогрес всієї цивілізації, в ході якого одночасно оптимально вирішується комплекс питань щодо збереження довкілля, ліквідації бідності та дискримінації як кожної окремо взятої людини, так і цілих народів чи груп населення
Складовими концепції сталого розвитку є:	1. корпоративне громадянство; 2. корпоративна соціальна відповідальність; 3. екологічна ефективність

Корпоративне громадянство	П. Керролл позначив основні принципи концепції КГ: а) бізнес не чекає, поки попросять, а шукає сам, куди і як спрямувати свої соціальні інвестиції, б) бізнес знаходить найактуальніші для суспільства теми і вирішує проблеми, що хвилюють більшість населення; в) бізнес домагається від соціальних інвестицій економічної віддачі і вигоди для себе; г) бізнес приваблює самих людей до вирішення соціальних проблем; д) бізнес не боїться вступати в суперечність із державою, відстоюючи інтереси суспільства
Корпоративна соціальна відповідальність	- вільний вибір компанії на користь обов'язку підвищувати добробут суспільства, реалізуючи відповідні підходи до ведення бізнесу і виділяючи корпоративні ресурси
Компенсаційний пакет	- сукупність усіх зобов'язань роботодавця стосовно винагород (матеріальних, включаючи заробітну плату, і нематеріальних) працівників, які він бере на себе у системі соціально-трудова відносин

Самостійна робота № 1

Дайте повну відповідь на тестові завдання

1. Корпоративне громадянство; корпоративна соціальна відповідальність; екологічна ефективність – складові:

- а) соціального капіталу;
- б) людського капіталу;
- в) сталого розвитку.

2. Вільний вибір компанії на користь обов'язку підвищувати добробут суспільства, реалізуючи відповідні підходи до ведення бізнесу і виділяючи корпоративні ресурси, – це

- а) соціальний капітал;
- б) корпоративна соціальна відповідальність;
- в) компенсаційний пакет.

3. Документ про оцінку суспільного впливу компанії:

- а) соціальний звіт;
- б) фінансовий звіт;
- в) звіт про Глобальний договір.

4. Зовнішні ефекти – це:

а) ситуації, коли частина вигод або витрат, пов'язаних з виробництвом або споживанням продукту, впливає на тих, хто не є безпосереднім виробником або споживачем продукту;

б) різноманітні соціальні програми як внутрішньої, так і зовнішньої спрямованості. Особливостями програм соціальної активності є добровільність їх проведення, системний характер і їх зв'язок з місією і стратегією розвитку компанії;

в) добровільно здійснювана компанією діяльність з охорони природи, розвитку персоналу, створення сприятливих умов праці, підтримки місцевого співтовариства, благодійної діяльності і добросовісної ділової практики. При цьому головним критерієм є відповідність програм цілям і стратегії розвитку бізнесу.

Самостійна робота № 2

Дослідіть соціальні ініціативи екологічного спрямування для обраного вами підприємства з ТОП 10 рейтингу капіталізації у світі та в Україні. Зробіть презентацію. Поясніть значення корпоративної соціальної відповідальності для бізнесу.

Тема 14. Формування системи управління складовими національного багатства на макро- і мікрорівні

Зміст: Поняття системи управління. Система управління в статичній і в динамічній. Поняття управлінського рішення. Технології управління. Формування системи управління на основі компетенцій.

Мета, завдання, місія, механізми, система управління складовими національного багатства.

Поняття:

Генетична природа української системи управління національним багатством пов'язана із	- способами виробництва, заснованими на загальнокласовій власності. Загальнокласова приватна власність завжди набуває форми державної. Це з неминучістю обумовлює збіг класу експлуататорів з ядром державного апарату. Юрій Семенов, книга «Філософія історії»; Михайло Восленський, «Номенклатура»
Політарні способи виробництва XX ст.	• політарно-капіталістичний – почав формуватися в Італії, Німеччині та низці інших країн Європи в 20–30-ті рр. – майбутніх осередках фашизму, що розвивався; тут першим поверхом були каталістичний і дрібнобуржуазний способи виробництва; • неополітарний – був одноповерховим. Він спочатку утвердився в СРСР, а потім широко поширився по світу. Саме його сприймали за соціалізм
Головні риси азійського способу виробництва – колиски політаризму (синолог, китаєзнавець Карл Вітфогель)	- відсутність приватної власності на землю; - необмежена влада державної бюрократії, яка має централізований характер; - глава бюрократії має абсолютну владу; - відсутність ринкової конкуренції та приватної власності; - відсутність соціальних класів. Лад, заснований на державній власності на засоби виробництва, керований бюрократією, – це не соціалізм, оспіваний Марксом. Замість нього, на думку Карла Вітфогеля та Василя Леонтьєва, в СРСР був побудований сучасний варіант східної деспотії, заснованої на азійському способі виробництва
Громадяни в системі політаризму	піддані – не просто актив, а власність, яку при бажанні можна «потрошити», а при нестачі валюти експортувати, стимулюючи трудову міграцію. Масове виведення капіталів в офшори стає не стільки способом заховати награване, скільки механізмом юридичної фіксації приватної власності, оскільки всередині нерполітарної держави приватної власності як такої, по суті, немає

Інклюзивні і екстрактивні економічні інститути Аджемоглу Д., Робінсон, Дж. А. «Чому одні країни багаті, а інші бідні. Походження влади, добробуту і злиднів»	Екстрактивні економічні інститути: • дозволяють елітам управляти економікою держави для власної вигоди; • встановлюють відчуження власності або доходів на користь вузьких груп; • еліти підтримують свою владу за допомогою армії, поліції, залежних судів та інших структур – екстрактивних політичних інститутів. Інклюзивні економічні інститути: • дозволяють участь громадян в економічних відносинах зможливістю отримання прибутку; • недоторканність власності гарантується; • відчуження власності або доходів не допускається; • підтримуються інклюзивними <i>політичними</i> інститутами, які перешкоджають громадянам регулювати економіку держави в свою користь. Саме такі інститути є основою всіх ліберальних демократій сучасності
Напрямки реформ соціальної взаємодії та управління	1. цінності служіння народові у політичній владі і публічному менеджменті; 2. верховенство права, недоторканність приватної власності, невідворотність покарання за порушення законодавства; 3. громадський нагляд за статками політиків і публічних службовців; 4. побудова національної стратегії розвитку, що передбачає політичну відповідальність і чітке слідування її настановам; 5. скорочення держвитрат, формування апарату управління, орієнтованого на мету, ефективність і результативність; 6. громадський контроль не лише за прийняттям, а й за виконанням рішень; 7. лібералізація умов ведення бізнесу для залучення зовнішнього і внутрішнього інвестора; 8. детінізація доходів на основі нового суспільного договору між найбагатшими і найбіднішими; 9. формування основ державної політики виходячи з принципів збалансованого розподілу і використання ренти за використання об'єктів національного багатства між всіма членами суспільства

Самостійна робота № 1

Есе не тему: «Поняття публічного управління і взаємодії суб'єктів публічної сфери (держави, бізнесу і суспільства) у процесі управління об'єктами національного багатства».

Самостійна робота № 2

Кейс «Ліз Трасс».

Дослідіть кейс на основі джерел, проаналізуйте, виявіть політичні та управлінські помилки в діяльності экс-прем'єр-міністра Великої Британії Ліз Трасс, які призвели до її відставки через 44 дні після призначення. Які

основні висновки з цього кейсу ви можете зробити щодо вчасності і доречності реформ?

Джерела:

1. Прем'єр на півтора місяця: що буде з Британією після звільнення Ліз Трасс

<https://www.eurointegration.com.ua/articles/2022/10/21/7149102/>

2. Зовсім не Тетчер. Чому прем'єрка Британії провалила реформи та опинилася за крок до відставки

<https://www.eurointegration.com.ua/articles/2022/10/17/7148814/>

Самостійна робота № 3

Чому Україна найбідніша країна Європи за рейтингом МВФ? Подивіться відео за посиланням:

https://youtu.be/_6Uhf41RMOo?si=FqRcGn7wxX84CQXu

Дослідіть показники України та інших країн пострадянського світу за показниками ВВП на душу населення на сайті МВФ за ряд років. Складіть таблицю. Прокоментуйте. Зробіть висновки.

Самостійна робота № 4

Дослідіть організаційну структуру і функції органу державної влади – міністерства чи відомства на вибір, побудуйте організаційну схему, опишіть його повноваження, законодавчі акти, на підставі яких діє цей орган. Проаналізуйте сайт. Чи має цей орган дотичність до управління об'єктами національного багатства? Якими інструментами управління щодо цього він володіє? Підготуйте презентацію.

Тема 15. Громадський моніторинг і ефективність управління

Зміст: Громадський моніторинг і зворотний зв'язок в публічному управлінні. Діалог громадськості з органами публічного управління. Електронне врядування.

Ефективність публічного управління. Кількісні і якісні показники ефективності управління ресурсами територій. Критерії ефективності управління складовими національного багатства.

Поняття:

Суспільство	самодостатня <u>соціальна система</u> , основою якої є взаємні стосунки <u>людей</u> , що складаються в процесі реалізації особистих <u>потреб</u> кожного. Взаємини людей у межах суспільства називають <u>соціальними</u> . Крім окремих людей членами суспільства є їхні об'єднання: спільноти, громади, товариства та співтовариства, асоціації, союзи тощо. Окремим видом суспільства є <u>людство</u> – спільнота всіх людей
Громадянське суспільство	- суспільство, в основі якого лежить розгалужена мережа незалежних від держави інституцій, об'єднань та організацій, створених самими громадянами для виявлення й здійснення різних громадських ініціатив, задоволення своїх суспільних потреб та обстоювання колективних інтересів

Інститути громадянського суспільства	- некомерційні і неурядові організації, метою яких є досягнення за рахунок співпраці та синергії суспільно значущих цілей в соціальній, економічній, культурній, екологічній галузях
Аудит	оцінка особи, організації, системи, процесів, підприємства, проекту або продукту
Публічний аудит	визначення поглядів і думок громадян під час здійснення правових актів. Такий вид аудиту можна вважати основою державного та муніципального контролю
INTOSAI (International Organization of Supreme Audit Institutions)	Міжнародна організація вищих органів державного аудиту, вищою цінністю якої є незалежність державного аудиту

Самостійна робота № 1

Дослідіть сценарій громадянського суспільства – 2030. Запропонуйте своє бачення. Чому важлива громадянська участь? Зробіть висновки. Підготуйте коротку презентацію. Скористайтесь посиланнями:

1. Громадянське суспільство – 2030, уже не «3-й сектор»?!
<https://www.prostir.ua/?focus=hromadyanske-suspilstvo-2030-uzhe-ne-tretij-sektor>

2. Біла книга ЄС, Європейське врядування.
<https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwjvrodMnqBAxX5GxAIHQOQDJcQFnoECAoQAQ&url=https%3A%2F%2Fbrdo.com.ua%2Fwp-content%2Fuploads%2F2016%2F01%2FBila-knyga-YEvropey-ske-vryaduvannya.pdf&usg=AOvVaw2KbpEyhsxYXWC7kJ-C0Q3D&opi=89978449>

Самостійна робота № 2

Дослідіть роль громадських організацій польського бізнесу у процесах розвитку польського бізнесу в умовах євроінтеграції. Скористайтесь **Додатком В**. Зробіть коротку доповідь, презентацію.

Самостійна робота № 3

Підготуйте есе, обсяг від 3 до 5 сторінок друкованого тексту з посиланнями на джерела і обов'язковим цитуванням: «Роль кожної людини – громадянина, підприємця у процесі відтворення національного багатства – питання людського капіталу, процесів формування підприємницького доходу та доходу від праці за трудовою угодою».

Самостійна робота № 4

Підготуйте порівняльний аналіз за індексом ефективності державного управління (Governance Research Indicator Country Snapshot – GRICS), (Додаток А) України, Польщі, Литви, Латвії та Естонії. Зробіть коротку презентацію.

ВИМОГИ ДО ВИКОНАННЯ ТВОРЧИХ РОБІТ

Творча робота готується у формі доповіді, презентації, зараховується як контрольна робота за робочою програмою дисципліни. Оцінюється максимум у 20 балів.

Вона зорієнтована на практичне застосування студентами знань і компетенцій, здобутих у процесі лекційних, семінарських та практичних занять, закладення основ навичок з підготовки експертно-аналітичних документів з економічної проблематики та у сфері управління процесами розвитку територій. Творча робота побудована на висвітленні низки питань згідно з індивідуально обраною слухачами тематикою.

Вимоги до представлення результатів творчої роботи студента:

- творча робота повинна бути підготовлена та захищена кожним студентом індивідуально;
- друкований варіант творчої роботи надається слухачем під час захисту;
- результати написання творчої роботи презентуються слухачем під час проведення контрольної роботи у формі доповіді та відповідей на поставлені запитання з боку викладача та слухачів.

Вимоги до написання та оформлення творчої роботи:

- обсяг – від 8 до 10 сторінок (без урахування титульного аркуша та переліку використаних джерел);
- розмір шрифту – 14 кегель, міжрядковий інтервал – півтора;
- береги – до 20 мм з усіх боків;
- на першому аркуші аналітичної записки зазначити: прізвище, ім'я, по батькові слухача, номер групи, обрану тему аналітичної записки;
- бажано, щоби робота містила візуальний ряд: схеми, діаграми, графіки;
- обов'язковий оформлений відповідно до діючих вимог список літератури з посиланнями у тексті.

Порядок захисту творчих робіт для студентів денної і дистанційної форми навчання:

Захист аналітичних записок відбувається під час очної сесії (для дистанційної форми навчання) і в період проведення контрольної роботи (для студентів денної форми навчання) у формі доповіді/презентації (до 10 хв.) про результати їх виконання.

ЗМІСТ ТВОРЧИХ РОБІТ

Варіант 1

Проаналізуйте стратегію свого міста, містечка, територіальної громади. Створіть візію (цілі, ресурси, завдання) розвитку для потенційного інвестора на найближчі 5 років так, щоби інвестор обрав саме ваше місто, ваш проект як об'єкт інвестування. Дайте у цій візії відповідь: як зробити середовище життя більш дружнім до людини, європейським? Скористайтесь шістьма складовими інноваційної стратегії (рисунок). Опишіть інструменти і технології, заходи, якими можливо досягнення таких результатів.



*Рис. Інноваційна стратегія розвитку міста
(територіальної громади)*

При підготовці стратегії обов'язково докладно проаналізуйте два інформаційні блоки:

1. Досвід міст, які відновлювались після воєн. Дослідження «Досвід післявоєнного відновлення міст світу: уроки для України». Проект був здійснений у 2023 році USAID. Скористайтесь посиланням: URL: <https://era-ukraine.org.ua/doslidzhennia-dosvid-pisliavoiennoho-vidnovlennia-mist/>

2. Стратегічний менеджмент у бізнесі в умовах євроінтеграції (якщо у вашій територіальній громаді є містоутворююче підприємство чи

галузь). Бажано знайти таке підприємство чи галузь вашої територіальної громади, яке у подальшому стане точкою економічного зростання. Для цього ознайомтесь із стратегіями розвитку польських підприємств в умовах європейської інтеграції (**Додаток 1**). Узагальніть досвід складання стратегій польськими підприємствами в умовах євроінтеграції і включіть потенціал розвитку цього підприємства у візію розвитку вашого міста чи територіальної громади.

Подумайте, якими засобами місто може підтримати бізнес і якими інструментами бізнес може підтримати місто. Розгляньте можливість застосування інструментів державно-приватного партнерства.

Варіант 2

Ознайомтесь із глобальними трендами до 2030 року. Подумайте, як Україна може себе позиціонувати на глобальних ринках? З якими труднощами можуть зіштовхнутись громадяни, бізнеси, держава? Які пріоритетні цілі загальнодержавної і регіональних стратегій розвитку можуть бути продуктивними в умовах євроінтеграції? Опишіть візію (цілі, ресурси, завдання) стратегії для України у повоєнний час. Для цього врахуйте стратегії відновлення міст після війни, скориставшись посиланням:

«Досвід післявоєнного відновлення міст світу: уроки для України»:

URL: <https://era-ukraine.org.ua/doslidzhennia-dosvid-pisliavoiennoho-vidnovlennia-mist/>

А також скористайтесь посиланнями про формування глобальних трендів:

1. Прогнозно-аналітичні дослідження розвитку світової економіки міжнародними інституціями: тенденції та загальний огляд.

<https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwikxIPXhL-CAxXdhf0HHWcpDKMQFnoECAkQAQ&url=https%3A%2F%2Fperiodicals.karazin.ua%2Fsoceconom%2Farticle%2Fdownload%2F16115%2F15006%2F&usg=AOvVaw3TM0w9WQLF04xQhxUotzfN&opi=89978449>

2. Звіт KPMG. Погляд у майбутнє 2030: цифрова держава

https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwikxIPXhL-CAxXdhf0HHWcpDKMQFnoECA4QAQ&url=https%3A%2F%2Fmind.ua%2Fpublications%2F20249315-zvit-kpmg-poglyad-u-majbutne-2030-cifrova-derzhava&usg=AOvVaw1yi7c64Op3zv_c8MrGgCCA&opi=89978449

3. Аналіз світових технологічних трендів у військовій сфері

<https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwikxIPXhL->

CAxXdhf0HHWcpDKMQFnoECAoQAQ&url=https%3A%2F%2Fmon.gov.ua%2Fstorage%2Fapp%2Fmedia%2Finnovatsii-transfer-tehnologiy%2F2021%2F09%2F30%2FAnaliz.svit.tekhn.trend.viysk.sferi-2021.30.09.pdf&usg=AOvVaw0nnyuyGOZ50b3fdvweCpug&opi=89978449

4. Майбутня держава 2030: Глобальні мегатенденції, які впливають на уряди

<https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwikxIPXhL->

CAxXdhf0HHWcpDKMQFnoECA8QAQ&url=https%3A%2F%2Fassets.kpmg.com%2Fcontent%2Fdam%2Fkpmg%2Fpdf%2F2014%2F09%2FFuture_State_2030_UA_v3.pdf&usg=AOvVaw3NaRYnDrr0QyatWKn5UpzG&opi=89978449

5. Шість графіків, які пояснюють минуле, теперішнє і майбутнє.
<https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwikxIPXhL->

CAxXdhf0HHWcpDKMQFnoECAgQAQ&url=https%3A%2F%2Fforbes.ua%2Fsvit%2Fshist-grafikiv-yaki-poyasnyuyut-minule-teperishne-i-maybutne-yaki-kraini-vtratyat-svoyu-potuzhnist-i-z-yakimi-susidami-potribno-druzhti-ukraini-04012023-10845&usg=AOvVaw1y4J6dxJJKBa69_5Qb159q&opi=89978449

6. Аналіз світових трендів до 2030 року

<https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwikxIPXhL->

CAxXdhf0HHWcpDKMQFnoECAwQAQ&url=https%3A%2F%2Fstrategy.uitfuture.org%2Fanal%25D1%2596z-sv%25D1%2596tovix-trend%25D1%2596v-do-2030e.html&usg=AOvVaw2Kun9qPcir98RdpugAfQko&opi=89978449

7. Якість управління – ключовий фактор в екосистемі конкурентоспроможного, розумного суспільства

https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwj3_77rlr-

CAxVN2AIHHQ4dCE84ChAWegQIAxAB&url=https%3A%2F%2Felartu.tntu.edu.ua%2Fbitstream%2Flib%2F40892%2F2%2FMNPK_2023_Vozniuk_V-Quality_of_management_as_112-113.pdf&usg=AOvVaw0eP-JtdVblyj6zBshp-_56&opi=89978449

8. Глобальні тренди-2040: як Україні не запізнитися?
<https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwikxIPXhL->

CAxXdhf0HHWcpDKMQFnoECB8QAQ&url=https%3A%2F%2Fib.ua%2Fblog%2Fanna_purtova%2F505992_globalni_trendi2040_yak_ukraini.html&usg=AOvVaw1iXs9HZ0I1yuhT9rtCzC2&opi=89978449

КОНТРОЛЬ УСПІШНОСТІ СТУДЕНТІВ

Методи контролю успішності студентів

Поточний контроль проводиться на всіх видах аудиторних занять. Основне завдання поточного контролю – перевірка рівня підготовки студентів до виконання конкретної роботи. Основна мета поточного контролю – забезпечення зворотного зв'язку між викладачами та студентами у процесі навчання, управління навчальною мотивацією студентів. Інформація, одержана при поточному контролі, використовується викладачем для коригування методів і засобів навчання, студентами – для планування самостійної роботи. Поточний контроль може проводитися у формі усного опитування або письмового експрес-контролю на практичних заняттях та лекціях, у формі колоквіуму, виступів студентів при обговоренні питань на семінарських заняттях, а також у формі комп'ютерного тестування. Результати поточного контролю (поточна успішність) є основною інформацією і враховуються при визначенні підсумкової екзаменаційної оцінки. Вивчення дисципліни завершується складанням підсумкового семестрового контролю у вигляді заліку.

Критерії оцінювання навчальних досягнень під час поточного контролю протягом семестру

Для здобувачів денної і дистанційної форми навчання

Протягом семестру, за допомогою експрес-опитування на практичних заняттях, здобувачі отримують за кожен пройдену тему бали. Разом за вивчення 15 тем здобувач отримує 20 балів, ці бали включають по 3 бали за кожен виконану самостійну роботу у вигляді доповіді або презентації, передбаченої цими методичними рекомендаціями. Студент може обирати для підготовки будь-які теми, передбачені для виконання самостійних робіт.

Критерії оцінювання творчого завдання

Контрольна робота для денної і дистанційної форм навчання включає дві змістовні частини: 20 тестових завдань, кожне з яких оцінюється в 1 бал, і творче завдання, яке оцінюється у 20 балів (обирається один з варіантів відповідно до цих методичних рекомендацій). Максимальна кількість балів, що може отримати здобувач за контрольну роботу, – 40 балів.

За основу оцінювання представленої творчої роботи береться повнота і послідовність висвітлення питань, самостійність і логічність викладення матеріалу, аргументованість висновків студента. У разі, якщо здобувач міцно засвоїв теоретичний матеріал дисципліни, вільно використовує набуті

знання в ході виконання творчого завдання, кількість балів за творче завдання складає 18-20 балів; якщо у творчому завданні наведена нерелевантна або неповна інформація, аргументація висновків творчої роботи не є переконливою або точною, кількість балів за творче завдання знижується до 15-17 балів. Поверхова інформація, подана без узагальнення, розрахунків, візуалізації і формулювання висновків у творчій роботі, оцінюється у 12-14 балів. Якщо творча робота оформлена і структурована не за правилами цих методичних рекомендацій, то оцінка знижується на 2 бали.

Викладач має право не допустити слухача до заліку, якщо він у процесі виконання самостійної та контрольної роботи не набрав мінімальну кількість (10 балів).

ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ТЕСТОВИХ ПИТАНЬ ДЛЯ СКЛАДАННЯ ПОТОЧНОГО І ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Невідтворюваний елемент, відтворюваний елемент, нематеріальний елемент – це форми:

- а) людського капіталу;
- б) активів;
- в) національного доходу;
- г) національного багатства.

2. Нефінансові активи – це:

- а) невироблені активи;
- б) вироблені активи;
- в) монетарне золото;
- г) цінні папери.

3. Пасив – це:

а) вартість, яка використовується для отримання додаткової вартості через виробничу і економічну діяльність, заснованої на добровільному обміні;

б) сукупність ресурсів, що складають умови виробництва товарів, надання послуг і забезпечення життєдіяльності громадян країни;

в) результат постійно відтворюваного процесу накопичення і використання матеріальних і нематеріальних результатів праці, природних ресурсів і людського капіталу;

г) власність відповідної фізичної або юридичної особи на активи – майно і об'єкти (ресурси), які є на підприємстві, які контролюються підприємством в результаті попередніх (минулих) подій та використання яких, як очікується, призведе до збільшення капіталу.

4. Комплексна суспільна наука про державу і її функції, система знань про необхідність і закономірність виникнення, формування та розвитку її інститутів, їх місце, роль і ефективність в житті суспільства:

- а) публічне управління;
- б) державне управління;
- в) місцеве самоврядування;
- г) юриспруденція.

5. Довготривале та здорове життя, доступ до знань, гідний рівень життя – маркери:

- а) індексу щастя;
- б) індексу людського розвитку;
- в) індексу сприйняття корупції;
- г) індексу фізичного обсягу.

6. Соціальна підтримка, свобода вибору в житті, щедрість, сприйняття корупції – це маркери:

- а) індексу щастя;
- б) індексу сприйняття корупції;
- в) індексу людського розвитку;
- г) індексу легкості ведення бізнесу.

7. Конституція України, прийнята у 1996 році, у статті 13 визначає національне багатство як:

а) «...народ України має виключне право на володіння, користування і розпорядження національним багатством України. Земля, її надра, повітряний простір, водні та інші природні ресурси, які знаходяться в межах території Української РСР, природні ресурси її континентального шельфу та виключної (морської) економічної зони, весь економічний і науково-технічний потенціал, що створений на території України, є власністю її народу, матеріальною основою суверенітету Республіки і використовується з метою забезпечення матеріальних і духовних потреб її громадян»;

б) «земля, її надра, атмосферне повітря, водні та інші природні ресурси, які знаходяться в межах території України, природні ресурси її континентального шельфу, виключної (морської) економічної зони є об'єктами права власності Українського народу»;

в) «земля, її надра, атмосферне повітря, водні та інші природні ресурси, науково-технічний і економічний потенціал, які знаходяться в межах території України, природні ресурси її континентального шельфу, виключної (морської) економічної зони є об'єктами права власності Українського народу»;

г) об'єкт права власності українського народу.

8. Підприємець – це:

- а) людина, що працює в організації;
- б) людина, що слідкує за правильним виконанням обов'язків підлеглими;
- в) лідер;
- г) організатор чогось нового.

9. Яка функція управління є похідною і об'єднуючою:

- а) планування;
- б) мотивація;
- в) контроль;
- г) прийняття управлінського рішення.

10. Цілеспрямований організаційний та регулюючий вплив держави на стан і розвиток суспільних процесів, свідомість і поведінку та діяльність особи та громадянина з метою досягнення завдань і реалізації функцій держави, відображених у Конституції та законодавчих актах шляхом запровадження державної політики, виробленої політичною системою та законодавчо закріпленої через діяльність органів державної влади, наділених необхідною компетенцією, – це:

- а) державне управління;
- б) публічне адміністрування;
- в) менеджмент організацій;
- г) місцеве самоврядування.

11. Зовнішній фінансовий контроль в Україні здійснюють:

- а) Рахункова палата України;
- б) Державне казначейство України;
- в) аудиторські фірми;
- г) податкова адміністрація.

12. Упорядкована сукупність взаємопов'язаних елементів, які відрізняються функціональними цілями, діють автономно, але спрямовані на досягнення загальної мети:

- а) система управління;
- б) метод;
- в) принципи;
- г) закономірності.

13. Спеціальне дослідження конкретних перспектив розвитку певного об'єкта чи явища:

- а) прогноз;
- б) план;
- в) стратегія;
- г) бюджет.

14. Цілепокладання – це:

а) виокремлення цілей у практичній діяльності, їх ранжування за пріоритетами, якими надалі визначається пропонований набір способів практичної діяльності;

б) питання життєздатності і успішності соціальної системи настільки, наскільки воно є основою діяльності кожної людини, яка планує досягти успіхів, той організуючий чинник, що з теорій, концепцій, парадигм утворює доктрину, робить систему організованою цілісністю;

в) процес цілеформування і цілереалізації;

г) елемент стратегування.

15. У кримінально-олігархічній моделі держави цілі державної політики визначаються з метою:

а) досягнення кращої якості життя;

б) збереження системи влади, яка існує;

в) примноження національного багатства;

г) досягнення кращої якості життя при збереженні існуючої моделі державного управління.

16. Відповідно до Конституції України «земля, її надра, атмосферне повітря, водні та інші природні ресурси, які знаходяться в межах території України, природні ресурси її континентального шельфу, виключної (морської) економічної зони...»:

а) знаходяться у власності українського народу;

б) управляються від імені народу державними органами;

в) знаходяться у спільній власності держави та бізнесу;

г) знаходяться у спільній власності держави та українського народу і бізнесу.

17. Національний дохід включає:

а) знову створену вартість;

б) сукупний суспільний продукт за вирахуванням матеріальних витрат;

в) заробітну плату, ренту, відсоток, прибуток;

г) ВВП.

18. Національний дохід відбиває суспільні відносини, які складаються:

а) у процесі виробництва новоствореної вартості;

б) у процесі розподілу новоствореної вартості;

в) у процесі споживання новоствореної вартості;

г) у процесі виробництва, розподілу та споживання новоствореної вартості.

19. За допомогою державного казначейства держава має можливість:

а) оперативно розпоряджатися грошовими ресурсами;

б) ефективно їх перерозподіляти;

в) створювати необхідні доходи і накопичувати фонди для реалізації державних програм і зобов'язань;

г) усі відповіді правильні.

20. Органи державного казначейства України здійснюють перевірки:

а) вибірково;

б) на регулярній основі;

в) постійно;

г) планово.

21. Трудові ресурси – це:

а) сукупна суспільна здібність до праці, потенційна дієздатність суспільства, його ресурси праці;

б) це частина працездатного населення: чоловіки віком від 16 до 65 років та жінки віком від 16 до 60 років;

в) система характеристик, які визначають спроможу людини до творчої праці з метою створення товарів, послуг, доданої вартості;

г) людський капітал.

22. Вільний вибір компанії на користь обов'язку підвищувати добробут суспільства, реалізуючи відповідні підходи до ведення бізнесу і виділяючи корпоративні ресурси, – це:

а) соціальний капітал;

б) корпоративна соціальна відповідальність;

в) компенсаційний пакет;

г) соціальний проект.

23. Елементи емоційного інтелекту:

а) самопізнання – здатність ідентифікувати свої емоції, свою мотивацію при прийнятті рішень, дізнаватися свої слабкі і сильні сторони, визначати свої цілі і життєві цінності;

б) саморегуляція – здатність контролювати свої емоції, стримувати імпульси;

в) емпатія – здатність проявляти співчуття до іншої людини;

г) немає правильної відповіді.

24. Управління процесом узгодження інтересів суб'єктів соціальної системи, досягнення консенсусу у суспільному дискурсі і сполучений цілеспрямований рух для досягнення мети державної політики:

а) управління розвитком;

б) управління бізнес-процесами;

в) соціальне управління;

г) державне управління.

25. Форма реалізації функцій держави, що має в якості суб'єкта органи державного управління, є способом розв'язання протиріч:

- а) технологія державного управління;
- в) механізм управління;
- г) принципи управління;
- д) закони управління.

26. Національне багатство – це:

а) фізичний капітал, природний капітал, людський капітал, фінансовий капітал;

б) сукупна вартість всіх економічних активів (нефінансових і фінансових) у ринкових цінах, що знаходяться на ту чи іншу дату у власності резидентів даної країни, за вирахуванням їх фінансових зобов'язань як резидентам, так і нерезидентам;

- в) частина сукупного національного потенціалу;
- г) усі відповіді правильні.

27. Національне багатство поділяється на:

- а) відтворювані і невідтворювані елементи;
- б) фінансові і нефінансові активи;
- в) матеріальні активи і нематеріальні активи;
- г) всі відповіді правильні.

28. Національне багатство – активи, що перебувають у власності:

- а) державних підприємств;
- б) бізнесу;
- в) держави в цілому;
- г) українського народу;
- д) всі відповіді правильні.

29. Ефективність – це:

а) зіставлення результатів (зокрема побічних і непрямих) господарської діяльності з витраченими ресурсами: трудовими, матеріальними, природними, фінансовими, основним капіталом тощо;

б) здійснення інституціональних перетворень в економіці;

в) характеризується певним співвідношенням між отримуваним сумарним ефектом та сумарними витратами на створення і використання засобів, що беруть участь у процесі, його організацію та здійснення;

г) різниця між запланованим і досягнутим результатом.

30. Казначейство як державний орган, що регулює економічні процеси у сфері:

- а) виробничих відносин;
- б) ринкових відносин;
- в) бюджетних відносин;
- г) грошових відносин.

31. Корпоративне громадянство; корпоративна соціальна відповідальність; екологічна ефективність – складові:

- а) соціального капіталу;
- б) людського капіталу;
- в) сталого розвитку;
- г) корпоративного капіталу.

32. Вільний вибір компанії на користь обов'язку підвищувати добробут суспільства, реалізуючи відповідні підходи до ведення бізнесу і виділяючи корпоративні ресурси, – це:

- а) соціальний капітал;
- б) корпоративна соціальна відповідальність;
- в) компенсаційний пакет;
- г) соціальні інвестиції.

33. Сукупність усіх зобов'язань роботодавця стосовно винагород (матеріальних, включаючи заробітну плату, і нематеріальних) працівників, які він бере на себе у системі соціально-трудових відносин:

- а) заробітна плата;
- б) корпоративна соціальна відповідальність;
- в) компенсаційний пакет;
- г) додаткова заробітна плата.

34. Національний дохід – це:

- а) усе, що створене в країні протягом року;
- б) уся новостворена протягом року вартість;
- в) податок на додану вартість;
- г) усі матеріальні та духовні цінності, здатні задовольняти потреби населення протягом року.

35. На величину національного доходу впливає:

- а) якість робочої сили;
- б) продуктивність праці у суспільстві;
- в) енергозбереження;
- г) публічний менеджмент.

36. Активи підприємства, організації, установи – це:

- а) усе, чим володіє підприємство (готівка, дебіторська заборгованість, обладнання та майно підприємства, капітал, кредиторська заборгованість);
- б) ресурси, контрольовані підприємством в результаті минулих подій, використання яких, як очікується, приведе до отримання економічних вигід у майбутньому;
- в) власний капітал – статутний і акціонерний, а також позиковий капітал (кредити, згруповані по складу й строках погашення);
- г) всі відповіді правильні.

37. Окремі ознаки екстрактивних інститутів:

- а) дозволяють елітам управляти економікою держави для власної вигоди;
- б) дозволяють участь громадян в економічних відносинах з можливістю отримання прибутку;
- в) недоторканність власності гарантується;
- г) немає правильної відповіді.

38. Окремі ознаки інклюзивних інститутів:

- а) дозволяють участь громадян в економічних відносинах з можливістю отримання прибутку;
- б) встановлюють відчуження власності або доходів на користь вузьких груп;
- в) еліти підтримують свою владу за допомогою армії, поліції, залежних судів та інших структур – екстрактивних політичних інститутів;
- г) всі відповіді правильні.

39. Назвіть основну ціль управління об'єктами національного багатства.

40. Назвіть законодавчі акти, які регулюють процеси державного управління об'єктами національного багатства в Україні.

41. Визначте соціальний капітал.

42. Визначте людський капітал.

43. Визначте категорію методологія і назвіть її складові.

44. Назвіть провідні індекси порівняння країн за рівнем розвитку.

45. Визначте поняття «ефективність».

46. Визначте поняття «результативність».

47. Визначте поняття «Державний бюджет».

48. Визначте поняття «Місцевий бюджет».

49. Визначте поняття принцип і поняття метод в науці.

50. Назвіть відомі вам види державної політики.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Самуельсон П. Економіка : підручник. Львів : Світ, 1993. 495 с. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Samuelson_Pol/Ekonomika.djvu? (дата звернення: 13.09.23).
2. Бобух І. М. Пропорції та перспективи формування національного багатства України : монографія. НАН України ; Ін-т екон. та прогнозув. К., 2010. 372 с.
3. Дайнен Д. Дедалі міцніший союз. Курс європейської інтеграції. К. : К.І.С., 2006. 696 с.
4. Дзяд О. В. Спільні політики Європейського Союзу та їх значення для України : навч. пос. / за заг. ред. М. Бойцуна та ін. К. : Міленіум, 2009. 668 с.
5. Інтеграційні виміри трансформації пострадянського простору : монографія / за ред. А. Г. Бульвінського. К. : ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2020. 560 с.
6. Історичні детермінанти включення України в систему міжнародних економічних відносин : монографія / В. В. Небрат, Н. О. Горін та ін.; за ред. В. В. Небрат. НАН України, ДУ «Ін-т екон. та прогнозув. НАН України». К., 2021. 528 с.
7. Національна економіка: конспект лекцій О. О. Завгородня та інші URL: https://nmetau.edu.ua/file/kl_nes_lecture_notes.pdf (дата звернення: 10.09.23).
8. Національна економіка : навчальний посібник (у рисунках, схемах і таблицях) / О. І. Котикова та ін. Миколаїв : Іліон, 2020. 196 с. URL: https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwiciqyN7sOCAxXUhv0HHRI9BgIQFnoECAsQAQ&url=https%3A%2F%2Fdspace.mnau.edu.ua%2Fjspui%2Fbitstream%2F123456789%2F6964%2F1%2FNatsionalna_ekonomika_pidruchnyk.pdf&usg=AOvVaw3aS4A2kAfmAP6L2Sn7FJgx&opi=89978449 (дата звернення: 10.09.23).
9. Підвищення конкурентоспроможності ЄС: циркулярна економіка : монографія / за ред. О. Є. Кузьміната та ін. Львів : Міські інформаційні системи, 2021. 190 с.
10. Самофалова Т. О. Соціальна відповідальність суб'єктів соціально-економічної системи в Україні : навч. посіб. Х. : Магістр, 2016. 324 с.
11. Ганс – Адам II Держава у третьому тисячолітті. К. : ДІПА, 2018. 224 с.
12. Глобальна економіка : навч. посіб. / Н. М. Вдовенко та ін. К. : НУБіП України, 2017. 319 с. URL: https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwi0iv_1qIWCAXVy7bsIHcaED8UQFnoECAwQAQ

&url=https%3A%2F%2Fnbip.edu.ua%2Fsites%2Fdefault%2Ffiles%2Fu204%2Fposibnik_gl.ek_.pdf&usg=AOvVaw1czNs21N8XOp4u4lWCFmkD&opi=89978449 (дата звернення:10.09.23).

13. Грінько І. М. Глобальна економіка : підручник. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2020. 111 с. URL:

https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwjAi5P2rYWCAxXY77sIHbJ_BHQQFnoECAgQAQ&url=https%3A%2F%2Fela.kpi.ua%2Fhandle%2F123456789%2F34959&usg=AOvVaw1AcGrqFpViCm-C_o0FwO50&opi=89978449 (дата звернення: 02.11.23).

14. Даг Деттер, Стефан Фьольстер Державне багатство народів. Як управління державними активами може посилити чи підірвати економічне зростання. Львів : Видавництво Старого Лева, 2017. 328 с.

15. Державно-приватне партнерство : навч. посіб. / Т. О. Самофалова та ін. К. : Навчально-методичний центр «Консорціум із удосконалення менеджмент-освіти в Україні», 2016. 404 с.

16. Досвід та перспективи трансформації пострадянського простору в контексті інтеграційних та глобалізаційних процесів : зб. наук. пр. / за ред. А. Г. Бульвінського. К. : ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2019. 278 с. URL:

<https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwjLm87jpIWCAXVshv0HHTeSBRwQFnoECAgQAQ&url=https%3A%2F%2Fivinas.gov.ua%2Fpublikatsiji%2Fnovi-vydannia-institutu%2Fdosvid-ta-perspektyvy-456655667.html&usg=AOvVaw2Lq5CSixvaMtdyn8ql1x8I&opi=89978449> (дата звернення:10.09.23).

17. Колот А. Соціально-трудова сфера: стан відносин, нові виклики, тенденції розвитку : [моногр.] / А. Колот. К. : КНЕУ, 2010. 215 с.

18. Корнієнко В. О. Україна у Європі та світі : електронний навчальний посібник. URL:

<https://multimedia.posibnyky.vntu.edu.ua/mm/Ukraine-EU/txt/02.html> (дата звернення:02.11.23).

19. Малюта Л. Я. Стратегічне управління інноваційним розвитком підприємства : навчальний посібник. Тернопіль : ФОП Паляниця В. А., 2016. 232 с. URL:

http://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/123456789/17974/5/Strategichne_upravlinnja_innovacijnym_rozvytkom_pidpryjemstva.pdf (дата звернення:21.11.23).

20. Розвиток людського капіталу на шляху до якісних реформ URL: https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwiaiZiCwdeCAxWuhP0HHeK1BSOQFnoECCwQAQ&url=https%3A%2F%2Frazumkov.org.ua%2Fuploads%2Farticle%2F2018_LU_D_KAPITAL.pdf&usg=AOvVaw1zTVZIqxN4S7X90oobhj8C&opi=89978449

21. Рубцов В. П., Перинська Н. І. Державне управління та державні установи : навч. посіб. для дистанційного навчання / за ред. Ю. П. Сурміна. К. : Університет «Україна», 2008. 440 с.
22. Самофалова Т. О. Корпоративна соціальна відповідальність : навч. посіб. Х.: Вид-во ХарPI НАДУ «Магістр», 2014. 212 с.
23. Сурмін Ю. П. Методологія галузі науки «Державне управління» : монографія. К. : НАДУ, 2012. 372 с.
24. Українська людина в європейському світі: виміри ідентичності : навч. посіб. / Т. С. Смовженко та ін. К. : УБС НБУ, 2015. 609 с.
25. Артьомов І. В., Віднянський С. В. та ін. Європейська та євроатлантична інтеграція України: стан і перспективи реалізації (2014–2022 pp.) : веб-сайт. URL:
26. <https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwjgzrrqmoWCAxWqnf0HHYuCCzIQFnoECAgQAQ&url=https%3A%2F%2Fwww.uzhnu.edu.ua%2Fuk%2Fnews%2Fvijshla-z-druku-kolektivna-monografiya-Yevropejskaj-ta.htm&usg=AOvVaw3gGmhveWY7wmUrlmxZkkJV&opi=89978449> (дата звернення:20.10.23).
27. Білик М. Д., Білик Т. О. Державний сектор економіки в зарубіжних країнах та проблеми національного сектору. URL: http://business-inform.net/export_pdf/business-inform-2014-5_0-pages-36_42.pdf (дата звернення:21.11.23).
28. Електронне урядування та електронна демократія : навч. посіб.: у 15 ч. / за заг. ред. А. І. Семенченка. К., 2017. Частина 9: *Електронний документообіг*. Реінжиніринг адміністративних процесів в органах публічної влади. URL: https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwjZoK3ZjoWCAxUch_0HHV_nANMQFnoECB8QAQ&url=https%3A%2F%2Fold.suitt.edu.ua%2Fwp-content%2Fuploads%2F2018%2F05%2FPart_003_Feb_2018.pdf&usg=AOvVaw0TCOzls27twO5pA7myIzWM&opi=89978449 (дата звернення:11.09.23).
29. Пікулик О. І., Власюк Н. І. Основні підходи до оцінювання ефективності діяльності органів державного управління // Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: Публічне управління та адміністрування Т. 34 (73). № 1. 2023. URL: https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwjLypyMj4WCAxWtgP0HHbM8BdcQFnoECBUQAQ&url=https%3A%2F%2Fwww.pubadm.vernadskyjournals.in.ua%2Fjournal%2F2023%2F1_2023%2F17.pdf&usg=AOvVaw11LhDJogbsMKnTdEvcjj92&opi=89978449 (дата звернення:12.11.23).
30. Професійний розвиток державних службовців в країнах Східного партнерства : веб-сайт. URL:

https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwjN-6XgkYWCAXWuwQIHHRBeBUUQFnoECAoQAQ&url=https%3A%2F%2Fduikt.edu.ua%2Fuploads%2F1_1693_61815713.pdf&usg=AOvVaw0IUSeSkVC1C13bcmG45bxm&opi=89978449(дата звернення:11.09.23).

31. Центр адаптації державної служби до стандартів Європейського Союзу: Офіційний веб-сайт. URL:

<http://www.center.gov.ua/component/k2/item/4028-%25D0%25BF%25D0%25BE%25D1%2581%25D1%2596%25D0%25B1%25D0%25BD%25D0%25B8%25D0%25BA%25D0%25B8-%25D0%25B1%25D1%2596%25D0%25B1%25D0%25BB%25D1%2596%25D0%25BE%25D1%2582%25D0%25B5%25D0%25BA%25D0%25B8> (дата звернення:12.11.23).

32. Управління в ЄС та політика європейської інтеграції. Чорноморський національний університет імені Петра Могили : веб-сайт. URL: <https://eugov.chmnu.edu.ua/about-us/> (дата звернення:12.11.23).

33. Характеристика права ЄС. Європейський Союз в Україні : веб-сайт. URL: <https://eu-ua.org/kharakterystyka-prava-yes> (дата звернення:12.11.23).

ДОДАТКИ

Додаток А

Міжнародні індекси, що застосовуються в оцінці економіки і управління

Індекс	Зміст індексу
Індекс сприйняття корупції (CPI) Transparency International	Визначення якості держуправління на основі оцінювання рівня корупції як у країні загалом, так і в окремих сферах публічного управління та напрямках здійснення державної політики, ураховуючи діяльність органів виконавчої влади
Інтегральний показник державного управління (Governance Research Indicator Country Snapshot – GRICS) World Bank	Оцінка якості держуправління на основі шести індексів за такими параметрами державного управління: право голосу і підзвітність; політична стабільність і відсутність насильства; ефективність уряду; якість законодавства; верховенство закону і контроль корупції
Показник оцінки якості цілей і прогресу реформ у країні Організація економічного співробітництва і розвитку (ОЕСР)	Оцінка ефективності держуправління на основі дослідження якості адміністрування після реформування таких блоків: державна служба, управління розробленням і реалізацією політики, управління державними витратами та контроль за міжнародними фінансовими операціями, зовнішній аудит, державні закупівлі
Показник САФ Світовий рейтинг благодійності (Common Assessment Framework) Держави Центральної та Східної Європи	Оцінювання повноти використання зовнішніх ресурсів та партнерських відносин у країні загалом і в окремих її регіонах, а також оцінювання якості управління у публічній сфері людськими ресурсами та їхнім потенціалом
Показник кредитоспроможності країни (інвестиційний рейтинг) Міжнародне рейтингове агентство Standart and Poor's, Moodis; інвестиційне агентство Fitch та ін.	Рейтингову оцінку країні дають на основі аналізу основних національних макро- і мікроекономічних показників
Індекс розвитку людського потенціалу (HDI) Комітет розвитку ООН	Це підсумковий показник для оцінювання довгострокового прогресу людського розвитку в трьох основних площинах: довготривале та здорове життя, доступ до знань, гідний рівень життя. Довге і здорове життя вимірюється середньою тривалістю життя

Індекс	Зміст індексу
Індекс непрозорості Міжнародне агентство Price Waterhouse Coopers	Визначення якості держуправління на основі оцінки непрозорості дій країни щодо вартості й ефективності капіталовкладень
Оцінка впливу публічного управління та адміністрування на бізнес-середовище та ефективність підприємств у країні (BEEPS – The Business Environment and Enterprise Performance Survey) Світовий банк, Європей- ський банк реконструкції і розвитку	Індикатори цього показника дають змогу отримати порівняльну оцінку якості управління, ділового клімату, конкурентного середовища, рівня корупції в контексті взаємодії між бізнесом та державою у країнах з перехідною економікою
Індекс економічної свободи (IEF) Фонд спадщини (Heritage Foundation) спільно з Уол Стріт (Wall Street)	В основі розрахунку індексу – 12 факторів, котрі є основою економічної свободи країн світу, згрупованих у чотири категорії: верховенство права (права власності, ефективність судочинства та цілісність уряду); рівень втручання уряду (податковий тягар, державні витрати та фіскальне здоров'я); ефективність регулювання (свобода бізнесу, свобода праці та монетарна свобода); відкритість ринку (свобода торгівлі, свобода інвестування та фінансова свобода)
Індекс глобальної конку- рентоспроможності (GCI) Всесвітній економічний форум (ВЕФ)	Цей показник оцінює здатність економік забезпечувати вищу продуктивність бізнесу і, як наслідок, вищі темпи економічного зростання й економічного добробуту нації. Поєднує в собі 114 показників, що фіксують поняття, яке має значення для продуктивності та довгострокового процвітання. Ці показники згруповано у 12 блоків: інститути, інфраструктура, макроекономіка, навколишнє середовище, здоров'я та початкова освіта, вища освіта та навчання, ефективність ринку товарів, ефективність ринку праці, розвиток фінансового ринку, технологічна готовність, розмір ринку, бізнес та інновації. Ці стовпи по черзі організовано в три підіндекси: основні вимоги, підвищення ефективності, інновації, фактори
Індекс конкурентоспроможності (IMD) Фонд IMD	Досліджують такі чинники національного середовища: • стан економіки; • ефективність державного управління; • ефективність бізнесу; • інфраструктура. Кожен із цих факторів поділено на п'ять підфакторів, кожен з яких детальніше описують відповідними критеріями

Індекс	Зміст індексу
Показник свободи преси (IFP) Міжнародна організація «Репортери без кордонів»	Охоплює всілякі порушення, що безпосередньо зачіпають як журналістів (вбивства, позбавлення волі, фізичні напади і загрози), так і МІ (цензура, конфіскація, розшуки і переслідування, самоцензура, різноманіття медіа та їхня незалежність)
Міжнародний індекс щастя	Керуючись постулатом, що більшість людей хочуть прожити довге і повноцінне життя, а держава повинна максимально забезпечити добробут своїх громадян без шкоди для довкілля, обчислюється альтернативний індекс соціально-економічного розвитку, що враховує зокрема: 1. валовий внутрішній продукт на душу населення з урахуванням паритету купівельної спроможності в доларах США, приведених до 2011; 2. очікувана тривалість здорового життя; 3. соціальна підтримка (social support); 4. свобода вибору в житті (freedom to make life choices); 5. щедрість (generosity); сприйняття корупції (perceptions of corruption)

Стратегії компаній Польщі в умовах євроінтеграції

Характеристика компанії	Характеристика стратегії
1. KGHM Polska Miedź S.A.: KGHM – це одна з найбільших гірничих компаній у світі, яка спеціалізується на видобутку міді та інших металів. Вступ Польщі до Європейського Союзу відкрив нові можливості для компанії на європейському ринку. Вона активно розширила свої операції в інших європейських країнах, зокрема в Німеччині, Іспанії та Франції. Ця адаптація дозволила їй збільшити свій обсяг виробництва та позиції на європейському ринку міді	1. Диверсифікація продукції: Компанія активно розширює свій асортимент продукції, включаючи не лише мідь, але й інші метали, такі як срібло, золото, платина та інші. Це допомагає зменшити залежність від коливань цін на один метал і робить компанію більш стійкою на ринку. 2. Збільшення конкурентоспроможності: КГХМ прагне підвищити конкурентоспроможність шляхом зменшення виробничих витрат та оптимізації бізнес-процесів. 3. Співпраця з міжнародними партнерами: КГХМ активно співпрацює з іншими компаніями та міжнародними проєктами для забезпечення ринкового росту та доступу до нових ринків. 4. Стратегічне планування: Компанія визначає свої цілі та завдання на короткий і довгий терміни та розробляє стратегічний план для досягнення цих цілей. Загалом, стратегія KGHM полягає в постійному розвитку, модернізації, диверсифікації і співпраці, щоб успішно функціонувати на європейському ринку та гарантувати стійке позиціонування на ньому.
PGE (Polska Grupa Energetyczna): PGE – Польська Група Енергетичних компаній, найбільша електроенергетична компанія в Польщі. Після приєднання Польщі до Європейського Союзу PGE активно розширила свою діяльність в інших європейських країнах, включаючи Україну та Білорусь. Компанія інвестує в сучасні технології та енергоефективність для відповідності стандартам ЄС та забезпечення сталого	PGE (Polska Grupa Energetyczna) – це один з найбільших енергетичних холдингів у Польщі, і на етапі європейської інтеграції компанія використовує різні стратегії для успішного функціонування на європейському ринку. Основні аспекти стратегії PGE на етапі європейської інтеграції включають: 1. Диверсифікація джерел виробництва: PGE розширює свій мікс енергетичних джерел, включаючи вугілля, газ, відновлювані джерела енергії та інші, щоб забезпечити стійкість та конкурентоспроможність на ринку. 2. Зменшення впливу на довкілля: Компанія активно інвестує в проєкти, спрямовані на зменшення викидів парникових газів та покращення стандартів екології для відповідності європейським нормам та стандартам. 3. Розширення ринків: PGE дивиться на можливості для розширення на іноземні ринки, включаючи інші країни Європейського Союзу.

Характеристика компанії	Характеристика стратегії
росту у сфері електроенергетики. Після вступу Польщі до ЄС, PGE активно працювала над зменшенням викидів парникових газів та модернізацією електростанцій для відповідності європейським стандартам щодо довкілля. Компанія також розвиває відновлювану енергетику, зокрема вітрову та сонячну енергію, щоб відповідати вимогам щодо зеленої енергії в ЄС	4. Розвиток відновлюваних джерел енергії: Компанія активно інвестує в проекти відновлюваної енергії, такі як вітрові та сонячні електростанції, щоб диверсифікувати свій мікс енергетичних джерел та підтримувати сталість довгострокового розвитку. 5. Співпраця з міжнародними партнерами: PGE співпрацює з іншими компаніями та організаціями на європейському рівні для досягнення спільних цілей та стандартів. 6. Забезпечення ефективного управління: Компанія вдосконалює бізнес-процеси та корпоративне управління для забезпечення ефективності та використання найкращих практик управління з погляду європейських стандартів. Узагальнюючи, стратегія PGE на етапі європейської інтеграції полягає в розвитку, диверсифікації, зменненні впливу на навколишнє середовище та розширенні ринків, щоб успішно функціонувати в європейському енергетичному просторі
1. CD Projekt: CD Projekt – це відома в усьому світі відеогеймова компанія з Польщі. Вони здобули великий успіх завдяки розробці гри "The Witcher," яка стала однією з найпопулярніших рольових ігор у світі. Адаптація до європейських стандартів і культурних вимог була важливою для їхнього успіху на міжнародному ринку. Компанія також активно працює над розробкою нових ігор та використовує європейські ресурси для підтримки свого росту	CD Projekt активно розширила свою глобальну присутність, надаючи можливість гравцям з різних країн спільно користуватися їхніми продуктами. Це включає локалізацію геройських ігор і підтримку різних мов та регіонів. Співпраця з міжнародними видавцями: Компанія CD Projekt активно співпрацює з великими міжнародними видавцями і партнерами, щоб забезпечити успішне виведення своїх ігор на світовий ринок. Соціальна взаємодія та зв'язок із споживачами: CD Projekt вдосконалила спілкування зі своєю грою спільнотою та споживачами, зокрема через мережі соціальних мереж та форуми. Вони слухають думки гравців та вносять зміни в свої продукти відповідно до їхніх вимог. Продуктова якість: Компанія славиться своєю увагою до якості продуктів. Це допомагає їм залучати гравців із всього світу та завоювати довіру споживачів. Підтримка грою спільноти: CD Projekt активно підтримує свою ігрову спільноту, надаючи зміст і оновлення, які забезпечують тривалу привабливість їхніх ігор. Загалом, стратегія CD Projekt для євроінтеграції базується на глобальному підході, співпраці з міжнародними партнерами, вивченні потреб гравців і забезпеченні високої якості продуктів
1. Grupa Azoty: Grupa Azoty – це один із найбільших хімічних холдингів в Польщі та Європі. Підприємство активно розвивається та вдосконалює свої технології для виготовлення	Grupa Azoty: Grupa Azoty, одна з найбільших хімічних компаній у Польщі, включає в себе різноманітні елементи стратегії на етапі європейської інтеграції: 1. Диверсифікація продукції: Grupa Azoty ставить своєю метою розширення асортименту продукції, включаючи різні види хімічних продуктів та добрив, щоб відповідати потребам європейських ринків.

Характеристика компанії	Характеристика стратегії
хімічних продуктів. Група Azoty також вивозить свою продукцію на європейські ринки, включаючи країни ЄС. Інвестиції в інновації та дотримання стандартів ЄС дозволяють їй успішно конкурувати на міжнародному рівні.	2. Забезпечення високої якості продукції: Компанія вдосконалює технологічні процеси та контроль якості, щоб відповідати стандартам якості ЄС та задовольняти потреби клієнтів. 3. Зменшення впливу на довкілля: Grupa Azoty активно впроваджує екологічно чисті технології та дотримується стандартів екологічної безпеки, щоб відповідати європейським нормам. 4. Розвиток інновацій: Компанія інвестує в дослідження та розробку нових продуктів та технологій, щоб залишатися конкурентоспроможною на європейському ринку. 5. Співпраця з європейськими партнерами: Grupa Azoty розвиває співпрацю з іншими хімічними компаніями та організаціями в Європейському Союзі для спільних проектів та обміну досвідом. 6. Впровадження стандартів безпеки та якості: Компанія дотримується європейських стандартів безпеки та якості, щоб забезпечити безпеку праці та якість продукції. Загалом, стратегія Grupa Azoty на етапі європейської інтеграції спрямована на розвиток, якість та конкурентоспроможність, дотримання екологічних стандартів та співпрацю з європейськими партнерами для успішного функціонування на європейському ринку
1. Cargill Polska: Cargill – аграрна компанія, яка працює в сфері переробки сільськогосподарської сировини. Підприємство активно співпрацює з фермерами в Польщі та інших країнах ЄС, надаючи їм доступ до міжнародних ринків та споживачів. Компанія вдосконалює свої технології	Cargill Polska як глобальна компанія в галузі сільського господарства та харчової промисловості розвиває свою стратегію на етапі європейської інтеграції, включаючи такі основні складові: 1. Глобальна присутність та мережа: Cargill активно розширює свою глобальну присутність і інфраструктуру, зокрема в Європі, для забезпечення доступу до різних ринків та клієнтів. 2. Інновації та дослідження: Компанія інвестує в дослідження та розробку нових продуктів, технологій та процесів, щоб відповідати потребам європейських споживачів та виробників. 3. Дотримання стандартів якості та безпеки: Cargill зобов'язується дотримуватися високих стандартів безпеки та якості продукції відповідно до європейських та міжнародних норм. 4. Співпраця з місцевими партнерами: Компанія активно співпрацює з місцевими фермерами, постачальниками та іншими партнерами в Європі для спільних проектів і розвитку галузі. 5. Соціальна та екологічна відповідальність: Cargill докладает зусиль для забезпечення екологічної стійкості та соціальної відповідальності у своїй діяльності в Європі. 6. Клієнтська орієнтованість: Компанія надає перевагу індивідуальному підходу до клієнтів і розробляє продукти та рішення, які відповідають їхнім потребам. Загалом, стратегія Cargill Polska спрямована на збереження конкурентоспроможності, дотримання стандартів якості та безпеки, розвиток інновацій і співпрацю з місцевими партнерами

Функції громадських об'єднань бізнесу в умовах євроінтеграції

Громадські організації сприяння бізнесу Польщі	
1. Конфедерація Польських Роботодавців (Konfederacja Pracodawców Polskich, KPP): Це одна з найбільших організацій, яка об'єднує польських роботодавців та підприємців. 2. Польська агентура інвестицій та торгівлі (Polska Agencja Inwestycji i Handlu, PAIH): Ця агентура працює з іноземними інвесторами та польськими підприємцями, щоб сприяти інвестиціям та розвитку зовнішньоекономічних зв'язків. 3. Польська асоціація підприємців (Polska Konfederacja Pracodawców Prywatnych, PKPP* Lewiatan): Ця асоціація об'єднує підприємців і роботодавців і активно сприяє розвитку підприємництва в Польщі. 4. Польська асоціація бізнесу та підприємництва (Polska Asocjacja Biznesu i Przedsiębiorczości, PABiP): Це об'єднання підприємців та бізнес-лідерів, яке працює над поліпшенням умов для бізнесу в Польщі. 5. Асоціація Малих та Середніх Підприємств (Stowarzyszenie Małych i Średnich Przedsiębiorstw, SMP): Ця асоціація спеціалізується на підтримці малих та середніх підприємств та їх інтересів. 6. Польська асоціація зовнішньої торгівлі (Polska Izba Handlu Zagranicznego, PIHZ): Ця організація сприяє розвитку зовнішньої торгівлі та міжнародних бізнес-відносин.	
«Польська асоціація підприємців» (Polska Konfederacja Pracodawców Prywatnych, PKPP)	Основними завданнями Польського конгресового об'єднання були: 1. Захист і підтримка інтересів польських приватних підприємців, в тому числі під час переговорів з урядом і іншими структурами у важливих питаннях. 2. Просування економічних та реформаторських ініціатив, спрямованих на створення сприятливого підприємницького середовища, включаючи дерегулювання, податкову реформу та інші заходи. 3. Розвиток співпраці з аналогічними організаціями в інших країнах ЄС та обмін досвідом
Конфедерація Польських Роботодавців (Konfederacja Pracodawców Polskich, KPP), не має державного фінансування, фінансується переважно за рахунок своїх членів та спонсорів	Конфедерація Польських Роботодавців (Konfederacja Pracodawców Polskich, KPP) грала важливу роль на шляху європейської інтеграції Польщі. Основні завдання та функції цієї організації на цьому шляху включають: 1. Представництво інтересів бізнесу: Конфедерація Польських Роботодавців була спеціальною організацією, що об'єднувала роботодавців та підприємців. Вона представляла їхні інтереси перед урядом та іншими структурами влади як на національному, так і на міжнародному рівні.

	2. Участь у соціальному діалозі: КРР брала участь у соціальному діалозі з урядом та іншими соціальними партнерами. Це включало в себе обговорення економічних реформ, зайнятості, прав працівників, та інших аспектів економічної та соціальної політики. 3. Підтримка розвитку підприємництва: Організація сприяла розвитку підприємництва в Польщі шляхом надання консультацій, розробки рекомендацій та створення сприятливого середовища для бізнесу. Вона підтримувала ініціативи щодо поліпшення підприємницького клімату та зниження адміністративних бар'єрів. 4. Підтримка економічних реформ: КРР виступала за реформи в галузі оподаткування, праці, соціальної політики та інших сферах, які сприяли розвитку бізнесу та зростанню польської економіки. 5. Інформування та освіта: Організація надавала інформацію та освітні послуги своїм членам і підприємцям з питань європейської інтеграції та впливу її на польське підприємництво. У цілому, Конфедерація Польських Роботодавців була активним гравцем, який допомагав формувати економічну та соціальну політику Польщі під час її європейської інтеграції та сприяв розвитку польського бізнесу
Польська асоціація бізнесу та підприємництва (Polska Konfederacja Pracodawców Prywatnych), громадська організація, не отримує урядового фінансування, існує на членські внески	Організація ініціює реформи та започатковує політики, спрямовані на поліпшення підприємницького середовища в Польщі, вносить рекомендації щодо політики та реформування законодавства відповідно до європейських стандартів. 1. Представництво і захист інтересів бізнесу: Польська асоціація бізнесу та підприємництва діє як представницька організація для підприємців та бізнесу в Польщі. Вона працює на захист інтересів бізнесу перед урядом та владними органами, в тому числі в контексті європейської інтеграції. Організація сприяє поліпшенню умов для підприємництва та розвитку бізнесу в рамках європейського законодавства та нормативних актів. 2. Співпраця з урядом та іншими зацікавленими сторонами: Польська асоціація бізнесу та підприємництва активно співпрацює з урядом, парламентом та іншими громадськими та приватними організаціями для розв'язання економічних питань, пов'язаних з європейською інтеграцією. 3. Підтримка розвитку підприємництва: Організація працює над створенням умов для розвитку підприємництва в Польщі, включаючи підтримку малих і середніх підприємств (МСП), та підприємництва в різних галузях економіки.

	Ініціювання реформ та політики: Організація активно ініціює та підтримує реформи, спрямовані на поліпшення підприємницького середовища в Польщі. Вона може вносити рекомендації щодо політики та реформування законодавства відповідно до європейських стандартів
Асоціація Малих та Середніх Підприємств (Stowarzyszenie Małych i Średnich Przedsiębiorstw, SMP), громадська організація	Організація працювала з метою підтримки і розвитку малих та середніх підприємств (МСП) в країні: 1. Представництво і захист інтересів МСП: АМСП виступала в ролі представника та голосу МСП перед владними органами і різними структурами, включаючи уряд та Європейський Союз. Вона захищала права та інтереси МСП, вимагала полегшення регулюючих обмежень і розвиток сприятливого підприємницького середовища. 2. Надання інформації та консультацій: АМСП надавала МСП інформацію та консультації щодо різних аспектів підприємництва, включаючи ведення бізнесу в умовах європейської інтеграції, доступ до фінансування, впровадження стандартів ЄС та багато інших питань. 3. Розвиток підприємництва: АМСП сприяла розвитку МСП, пропонуючи навчальні програми, тренінги, семінари та інші ініціативи з підвищення кваліфікації підприємців, а також стимулювала інновації та розвиток нових підприємств. 4. Залучення фінансування: АМСП допомагала МСП у залученні фінансування, включаючи доступ до грантів, кредитів та інших джерел капіталу, що сприяло розвитку та розширенню їх діяльності. 5. Розвиток мережі підприємців: АМСП сприяла створенню мережі МСП, що сприяло обміну досвідом і співпраці між підприємствами
Польська асоціація зовнішньої торгівлі (Polska Izba Handlu Zagranicznego, PIHZ)	Асоціація зовнішньої торгівлі вирішувала кілька важливих завдань на етапі європейської інтеграції Польщі: 1. Підтримка експорту: Однією з основних метою асоціації була підтримка польських експортерів і створення сприятливих умов для зовнішньої торгівлі. Асоціація працювала над підвищенням обсягів експорту польських товарів та послуг на ринках Європейського Союзу. 2. Інформаційна підтримка: Польська асоціація зовнішньої торгівлі надавала інформаційну підтримку польським компаніям щодо умов торгівлі на ринках ЄС, правил і стандартів, які необхідно дотримуватися для експорту в ЄС. 3. Представництво інтересів: Асоціація виступала як представник польських експортерів перед органами Європейського Союзу та іншими міжнародними організаціями з метою захисту їхніх інтересів та лобіювання важливих питань.

	4. Підвищення конкурентоспроможності: Асоціація сприяла підвищенню конкурентоспроможності польських товарів та послуг на ринках ЄС, зокрема шляхом організації тренінгів, семінарів і навчальних заходів для підприємців. 5. Розвиток міжнародних контактів: Асоціація сприяла розвитку міжнародних контактів і співпраці польських компаній з партнерами з інших країн Європейського Союзу. Завдяки своїй діяльності Польська асоціація зовнішньої торгівлі сприяла розвитку експорту Польщі та підвищенню її позицій на міжнародних ринках під час європейської інтеграції.
--	---

**Методичні і довідкові матеріали для розрахунку вартості життя
(споживчого кошика) працездатної особи на місяць**

**Форма розрахунку вартості життя (споживчого кошика)
працездатної особи на місяць**

Елементи споживчого кошика	Одиниця виміру	Кількість	Ціна	Сума	1/12 суми
...					
Разом Р1					
...					
Разом Р2					
...					
Разом Р3					
...					
Разом Р4					
...					
Разом Р5					
...					
Разом Р6					
...					
Разом Р7					
...					
ВСЬОГО					

**Нормативні значення споживання основних
продуктів харчування населенням на рік**

Продукти харчування	Од. виміру	Науково обґрунтований раціон (Норми УкрНДІ гігієни харчування)	Фізіологічний прожитковий мінімум (Норми УкрНДІ гігієни харчування)
М'ясо і м'ясопродукти	кг	80	45,5
Молоко і молокопродукти	кг	380	353,3
Яйця	шт.	290	246,2
Хлібні вироби	кг	101	92,8
Картопля	кг	124	90,1
Овочі і баштанні	кг	161	106,8
Фрукти і ягоди	кг	90	61,3
Цукор	кг	38	26,8
Рослинна олія	кг	13	7,1
Риба і рибопродукти	кг	20	14,1

Навчальне видання

Дорошенко Ганна Олександрівна
Сичова Вікторія Вікторівна
Жадан Олександр Васильович
Заднепровська Ганна Олександрівна
Самофалова Тетяна Олександрівна
Медяник Юлія Геннадіївна

**УПРАВЛІННЯ СКЛАДОВИМИ
НАЦІОНАЛЬНОГО БАГАТСТВА**

Методичні рекомендації
до виконання самостійної роботи студентів для здобувачів
вищої освіти галузі знань 07 «Управління та адміністрування»
спеціальності 073 «Менеджмент»

Коректор *О. В. Анцибора*
Комп'ютерне верстання *В. В. Савінкова*
Макет обкладинки *І. М. Дончик*

Формат 60x84/16. Ум. друк. арк. 3,82. Наклад 100 пр. Зам. № 34/24.

Видавець і виготовлювач
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна,
61022, м. Харків, майдан Свободи, 4.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 3367 від 13.01.09
Видавництво ХНУ імені В. Н. Каразіна